

Dezinformacijske kampanje – pogonsko gorivo za napade i mržnju

Studija slučaja: Faktograf.hr

SADRŽAJ

Uvod	2
Politički i društveni kontekst pandemije COVID-19 u Hrvatskoj.....	3
Faktograf.hr tijekom pandemije.....	6
Prikaz napada na Faktograf.hr	8
Prikaz aktera napada na Faktograf.hr	15
Politički akteri.....	15
Mislav Kolakušić	15
Marin Miletić	17
Stephen (Stjepo) Nikola Bartulica	20
Utjecajni akteri.....	21
Nenad Bakić.....	22
Gordan Lauc.....	25
Mediji.....	28
Samodeklarirani mediji koji nisu upisani u Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija sukladno Zakonu o elektroničkim medijima i Zakonu o medijima.....	31
Ostali akteri u medijskom prostoru	33
Društvene mreže	34
Prikaz dezinformacijskih narativa i elemenata napada na Faktograf.hr.....	37
Zaključak	41

NAPOMENA

Ova studija slučaja izrađena je u sklopu projekta "Dekodiranje dezinformacijskih obrazaca europskih populista" kojega sufinancira Europski fond za medije i informiranje kojim upravlja Zaklada Calouste Gulbenkian.

Isključivu odgovornost za sadržaj koji podržava Europski fond za medije i informiranje snose autori i oni ne mora nužno odražavati stajališta EMIF-a i partnera Fonda, Zaklade Calouste Gulbenkian i Europskog sveučilišnog instituta.

European
**MEDIA AND
INFORMATION**
Fund

Uvod

Faktograf je tijekom prosinca 2022. i siječnja 2023. godine u suradnji s Tijanom Cvjetićanin iz organizacije "Zašto ne?" proveo istraživanje "Napadi na medije za provjeru činjenica u Europi". U istraživanju je sudjelovao 41 medij specijaliziran za provjeravanje činjenica iz 28 europskih zemalja. Rezultati istraživanja su pokazali da je 9 od 10 organizacija za provjeru činjenica koje su sudjelovale u istraživanju bilo izloženo kampanjama klevetanja i *online* napadima od strane političara i drugih javnih osoba. Gotovo sve europske organizacije za provjeru činjenica trpjele su napade i kampanje klevetanja od strane političkih aktera i javnih osoba s ciljem propitivanja njihove vjerodostojnosti te su često bile optuživane za cenzuru i narušavanje slobode govora. U četiri zemlje zabilježene su inicijative, peticije ili najave zakonodavnih rješenja kojima bi se ograničio rad organizacija za provjeru činjenica, a među kojima je i Hrvatska. Velika većina napada događa se online, najčešće na društvenim mrežama, dok su drugi najčešći kanal napada online portali i web-stranice. Više od polovice ispitanih organizacija iskusilo je napade više puta, a zabrinjavajuće je visok broj, 7 od 10 ispitanika koji su doživjeli *online* napade, bio izložen kampanjama koje uključuju dugotrajno i/ili koordinirano uznemiravanje – primjerice uhođenje, kampanje klevetanja, govor mržnje, "doxing" i rodno uvjetovano nasilje. Učestalost napada na organizacije za provjeru činjenica je porasla za vrijeme pandemije koronavirusa, a više od polovice sudionika istraživanja uočilo je i da su se napadi na njih pojačali nakon uključivanja u Metin Third Party Fact-checking Program. Istovremeno te organizacije obično ne prijavljuju ove napade policiji zbog nedostatka povjerenja da će njihove tvrdnje biti istražene.

U ovoj studiji slučaja, na primjeru Faktografa pokazujemo kako ispod statistike, u stvarnom životu, izgledaju napadi na organizacija za provjeru činjenica odnosno fact-checkere.

Politički i društveni kontekst pandemije COVID-19 u Hrvatskoj

Svjetska zdravstvena organizacija **proglasila je 11. ožujka 2020. godine pandemiju bolesti COVID-19**. U tom je periodu Republika Hrvatska (u kojoj većinu u parlamentu i vladi čini Hrvatska demokratska zajednica¹ na čelu s Andrejom Plenkovićem) po prvi puta od kada je postala članicom Europske unije predsjedala Vijećem Europske unije te je samim time **predvodila i prve sastanke na razini Europske unije vezano uz pojavu koronavirusa**. Vlada Republike Hrvatske 20. veljače 2020. godine donosi rješenje o članovima **Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske** sa svrhom usklađivanja djelovanja svih sudionika sustava civilne zaštite u slučaju pojavljivanja koronavirusa u Republici Hrvatskoj, a koji će u narednom periodu donositi glavninu operativnih **odluka vezanih za sprječavanje širenja koronavirusa**. Legitimnost i legalnost tog Stožera bit će jedna od temeljnih točaka političkih prijepora koji će trajati sve do ukidanja gotovo svih epidemioloških mjera u proljeće 2022. godine².

Prvi slučaj zaraze novim koronavirusom u Hrvatskoj detektiran je 25. veljače 2020. godine, a ministar zdravstva 11. ožujka 2020. godine donosi **Odluku o proglašenju epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2** na području čitave Republike Hrvatske te se tijekom ožujka donose neke od najvažnijih odluka vezano uz upravljanje pandemijom u Hrvatskoj i do svibnja 2020. godine Hrvatska se nalazi u svojem najznačajnijem periodu zatvaranja (*lockdownu*). Važno je istaknuti i da **Predsjednik Vlade RH Andrej Plenković 25. ožujka 2020. donosi Odluku o osnivanju Znanstvenog savjeta za suzbijanje epidemije bolesti COVID -19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2**, čiji će članovi kasnije biti u središtu brojnih javnih polemika vezanih za upravljanje pandemijom.

U tom prvom periodu, **istraživanje o mjerama Stožera civilne zaštite RH** pokazuje da gotovo 80 posto ispitanika smatra mjere dobro odmjerenima te da 62,1 posto ispitanika uglavnom ili u potpunosti smatra da su mjere ostvarile ispravan odnos između zaštite zdravlja i smanjenja ekonomske štete.

Mjera koja će za sobom donijeti prva značajnija protivljenja donosi se **u listopadu 2020. godine te se njome propisuje obavezno nošenje maski za lice u svim zatvorenim prostorima**, čime se proširuje prethodna mjera iz srpnja iste godine kojom je obaveza nošenja maski tek parcijalna. Nešto prije toga, u rujnu 2020. godine organiziran je prvi masovni prosvjed u Hrvatskoj, nazvan **"Festival slobode"**, i to protiv mjera kao što su socijalna distanca i obaveza nošenja maski, ali i mjera poput ograničavanja boravka roditelja s djecom u bolnicama i drugih mjera kojima se utječe na živote djece. Organizatori prosvjeda bili su građanska inicijativa *Prava i slobode*, koja će organizirati i niz kasnijih prosvjeda. Prema medijskim

¹ Prema političkoj ideologiji radi se o stranci desnog centra, članici European People 's Party.

² Primjerice već u relativno ranoj fazi pandemije i pratećeg zatvaranja (*lockdowna*) dolazi do pitanja o legitimnosti i legalnosti mjera koje donosi Stožer civilne zaštite pa je tako ustavni sudac Andrej Abramović objavio 30. ožujka 2020. na portalu **IUS-INFO** članak "Ustavnost u doba virusa", u kojem tvrdi da država koristi korona krizu za protuustavno postupanje. Ustavni sud **priopćenjem se** ogradio od članka suca Abramovića, ustvrdivši da se radi o njegovim privatnim stavovima. Ustavni sud će u narednom periodu u više navrata ocjenjivati sukladnost odluka Nacionalnog stožera s Ustavom i zakonom.

izvještajima, na prosvjedu su sudjelovali predstavnici desnih političkih stranaka poput zastupnika u Hrvatskom saboru Zlatka Hasanbegovića, Marina Miletića i Karoline Vidović Krišto te medijske ličnosti s krajnje desnice poput Velimira Bujanca. Pred kraj prosvjeda došlo je i **do napada na snimatelja portala Index.hr od strane jednog prosvjednika** kojem se pridružio redar te su snimatelju i cijeloj redakciji upućene salve uvreda, a napad je kulminirao trganjem maske s lica i mobitela iz ruke snimatelja.

Vrhunac javnih rasprava oko upravljanja pandemijom u 2020. godini događa se 6. prosinca 2020. kada dio članova vladinog Znanstvenog savjeta objavljuje **Apel kojim zagovaraju snažnije mjere u upravljanju pandemijom. Razmimoilaženja znanstvenika značajno zaokupljaju javnost** jer je cijelo upravljanje pandemijom temeljeno na narativu da je potrebno "slušati struku" vezano za epidemiološke mjere, dok je politička vlast tu da proces koordinira i da se primarno brine za mjere pomoći gospodarstvu. Iz perspektive javnosti se čini da unutar struke postoje dvije suprotstavljene strane, iako među znanstvenicima, liječnicima i različitim stručnim organizacijama i ustanovama postoji većinski konsenzus oko različitih aspekata pandemije i toga na koje načine njome upravljati, a što je vidljivo i iz spomenutog Apela, dok "drugom stranu" uglavnom zastupaju pojedinci poput znanstvenika Gordana Lauca, Miroslava Radmana, Dragana Primorca, Tomislava Domazeta Loše i Srećka Sladoljeva, **koji je i prije pandemije COVID-19 bio poznat kao širitelj dezinformacija** o cijepljenju, te poduzetnika Nenada Bakića. U siječnju 2021. godine Gordana Lauc i Nenad Bakić svoje će stavove uobličiti u **načela tzv. pandemijskog realizma** te će za cijelo vrijeme trajanja pandemije biti najistaknutiji kritičari pristupa znanstvenika koji su potpisali Apel. Apel će u narednom periodu biti jedan od ključnih elemenata kontinuiranog napada Nenada Bakića na znanstvenike koji su ga potpisali.

Kraj 2020. godine obilježen je **dolaskom prvih doza cjepiva i cijepljenjem prve osobe u Hrvatskoj**. Početkom 2021. godine kreće javna kampanja za cijepljenje, čime cijepljenje postaje glavna tema te središnja točka društvenih sukoba kada je u pitanju rasprava o pandemiji u Hrvatskoj. Nefarmakološke epidemiološke mjere su krajem 2020. i početkom 2021. uključivale ograničenje i zatvaranje rada ugostiteljskog sektora, ograničavanje okupljanja i pokušaj regulacije privatnih druženja na 10 osoba i dva kućanstva, privremeno zatvaranje škola kao i *online* nastavu u slučajevima samoizolacije cijelih razreda. Kroz 2021. godinu Hrvatska pleše između uvođenja i popuštanja mjera, **no više se nikada u potpunosti ne zatvara i ima relativno kratke periode oštrijih mjera**. Tenzije oko upravljanja pandemijom se nastavljaju i jačaju uvođenjem tzv. COVID potvrda kao preduvjeta za sudjelovanje u različitim aktivnostima te za zaposlenike državnog i javnog sektora koji bez COVID potvrde ili negativnog testa ne mogu doći na radno mjesto.

U studenom 2021. godine politička stranka MOST predstavlja dvije referendumske inicijative vezane uz upravljanje pandemijom, konkretno želi **ojačati ulogu Hrvatskog sabora u donošenju protuepidemijskih mjera te oduzeti mogućnost odlučivanja Stožeru civilne zaštite RH**. MOST je, prema vlastitim navodima, prikupio gotovo 400.000 potpisa birača, no u

konačnici je u svibnju 2022. godine Ustavni sud ocijenio da su predložena pitanja protuustavna i da se referendum ne može provesti.

Prosvjedi se nastavljaju diljem zemlje nakon širenja uporabe COVID potvrda, a **najveći prosvjed protiv mjera, na kojem prema nekim procjenama sudjeluje oko 15.000 ljudi, održava se u Zagrebu 20. studenog 2021. godine**, i na njemu ponovno sudjeluju i predstavnici desnih političkih stranaka (Miro Bulj, Nikola Grmoja, Marin Miletić, Nino Raspudić, Zlatko Hasanbegović). Tijekom prosvjeda protiv COVID potvrda fizički je napadnut novinar RTL televizije Goran Latković, a prema medijskim izvještajima prosvjednici su okružili i verbalno izvrijeđali i novinarsku ekipu Nove TV s novinarkom Petrom Buljan te je skupina prosvjednika uzela mikrofon novinarki Al Jazeera Nikolini Zavišić tijekom javljanja uživo. Kako se **navodi u izvještajima s prosvjeda novinari općenito nisu bili dobro prihvaćeni na prosvjedu jer su okupljeni građani, kako se moglo čuti tijekom prosvjeda, uvjereni da su mediji "plaćenici" Nacionalnog stožera civilne zaštite.**

Društvene tenzije relativno intenzivno traju do proljeća 2022. godine kada se u travnju ukidaju sve mjere osim **nošenja maski u zdravstvenim ustanovama i ustanovama u sustavu socijalne skrbi koje pružaju uslugu smještaja za starije osobe i osobe s invaliditetom.** Iako dolazi do povremenih i privremenih porasta broja zaraženih, kao u ljeto 2022. godine ili u prosincu 2022. godine, te i **dalje prosječno dnevno umire 8 osoba**, ne uvode se nove mjere, a javnu raspravu oko pandemije na životu održavaju pojedinci koji su se kroz period pandemije istaknuli kao protivnici mjera i skeptici spram učinkovitosti cjepiva poput znanstvenika Gordana Lauca i poduzetnika Nenada Bakića ili saborskog zastupnika Marina Miletića te eurozastupnika Mislava Kolakušića i Ivana Sinčića, praćenih rubnim medijima i dezinformacijskim web stranicama, nekim lokalnim i/ili manjim medijskim kućama te komentatorima na društvenim mrežama.

Vlada Republike Hrvatske proglasila je dana 11. svibnja 2023. godine, **kraj epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 u cijeloj Hrvatskoj**, no bez javne rasprave o upravljanju epidemijom³.

³ Više u tekstu glavnog urednika Faktografa Petra Vidova **Covid-19 je u Hrvatskoj ubio više od 18 tisuća ljudi. Kako je do toga došlo?**

Faktograf.hr tijekom pandemije

Faktograf je prvi članak o dezinformacijama o koronavirusu objavio 27. siječnja 2020. godine s naslovom "**Bill Gates nije razvio novi koronavirus**". U prvom prodoru dezinformacija u hrvatski medijski i društveno mrežni prostor, prema riječima glavnog urednika Faktografa Petra Vidova, uglavnom se radilo o dezinformacijama preuzetim s engleskog govornog područja, a značajan broj dezinformacija dolazi i iz Italije. Te su se dezinformacije uklapale u otprije postojeće teorije zavjere o globalnim moćnicima koji preuzimaju kontrolu nad svijetom. Dogmatski protivnici cijepljenja i prije pandemije COVID-19 su predstavljali cjepiva kao jedno od sredstava kontrole i smanjenja stanovništva pa su se razbuktavanje zaraze virusom te izvješća o značajnom broju smrtnih ishoda uklapala u taj narativ. U kasnijem periodu glavina dezinformacija u Hrvatsku dolazi s područja Srbije i Bosne i Hercegovine, kako objašnjava glavni urednik Faktografa Petar Vidov: *Ljudi koji monetiziraju dezinformacije uglavnom posluju u siromašnijim zemljama, a sve što se proizvede tamo se vrlo lako počne dijeliti među našim korisnicima u Hrvatskoj jer jezična barijera ne postoji.* Manje učestale, ali s najvećim potencijalom za širenje, su dezinformacije koje nastaju originalno u Hrvatskoj, kakve su primjerice bile one obrađene u člancima **Čovjek u Zagrebu nije "umro na licu mjesta"** nakon cijepljenja, **Širi se dezinformacija o doktorima iz splitske bolnice Križine** i **Smrt medicinske sestre u Splitu neosnovano se povezuje s cijepljenjem.**

Ono što Faktograf razlikuje od drugih medija koji su pratili razvoj događanja i također objavljivali znanstveno utemeljene informacije jest suradnja s Metom u okviru njihova Third Party Fact Checking programa, zbog čega je Faktograf opetovano optuživan za cenzuru i ograničavanje slobode govora. Kako objašnjava glavni urednik Faktografa Petar Vidov u jednom od **tekstova kojim odgovara na napade Nenada Bakića**: *Faktograf provjerava točnost informacija koje se dijele na društvenim mrežama, a Facebook temeljem naših analiza smanjuje doseg dezinformirajućim objavama. Tako se ograničava broj korisnika Facebooka izloženih štetnim i opasnim dezinformacijama. Istu stvar fact-checkeri koji su Metini partneri u **Third Party Fact Checking programu** rade i u drugim državama. Pravila zajednice Facebook definira samostalno, fact-checkeri na to nemaju nikakav utjecaj. Isto tako, Facebook samostalno odlučuje koji će sadržaj ukloniti zbog kršenja njihovih pravila. Faktograf ne može niti blokirati, niti ukloniti bilo kakav sadržaj s Facebooka. Faktograf tek ocjenjuje točnost sadržaja na Facebooku, ali objave koje ocijenimo se ne uklanjaju, već se uz njih pojavljuje obavijest da sadrže netočne, manipulativne ili pogrešno kontekstualizirane tvrdnje. Širiteljima dezinformacija na taj način nije oduzeta sloboda govora, tj. nisu cenzurirani. Oni i dalje imaju pravo na Facebooku objavljivati netočne tvrdnje, samo nemaju pravo na algoritamsko amplificiranje dosega tih tvrdnji. Cenzura po svojoj definiciji predstavlja zabranu objavljivanja određenog sadržaja. Ukazivanje na činjeničnu netočnost ili neutemeljenost određenog sadržaja, dakle, nije cenzura.* Sam Metin program u kojem Faktograf sudjeluje vrlo je precizno definiran te se sve informacije o načinu na koji Faktograf u okviru njega djeluje mogu pronaći i na **stranicama Faktografa**, no kontinuirano obmanjivanje javnosti o tome što Faktograf radi i kako partnerstvo s Metom funkcionira jedan

je od ključnih elemenata dezinformacijske kampanje koja uzrokuje napade i govor mržnje, o čemu više pišemo u nastavku.

Vrativši se na početak, moramo pojasniti što je Faktograf. Faktograf.hr prvi je hrvatski medij specijaliziran za fact-checking, tj. provjeru činjenične točnosti tvrdnji u javnom prostoru. Faktograf je od 2017. godine dio *International Fact Checking Networka* (IFCN), međunarodne mreže organizacija posvećenih *fact-checkingu*, a od 2022. i *European Fact Checking Standards Network* (EFCSN), novoosnovane europske mreže *fact-checking* organizacija. Faktograf je jedan od suosnivača mreže 6 organizacija iz jugoistočne Europe SEE Check. Faktograf je kao neprofitni medij pokrenut 2015. godine kao zajednički suizdavački projekt Hrvatskog novinarskog društva i Gongu. Od 2018. godine Gong postaje samostalni izdavač Faktografa. U studenom 2021. godine Faktograf je završio svoj inkubacijski period u Gongu te se osamostalio u zasebnu organizaciju – udrugu Faktograf koju su osnovali članice i članovi redakcije Faktografa s ciljem promicanja, razvitka i unapređenja profesionalnog i etičkog novinarstva u javnom prostoru, provjeravanja činjenica i suzbijanja dezinformacija u javnom prostoru, provjeravanju točnosti tvrdnji koje u javni prostor iznose digitalni mediji i korisnici društvenih mreža, osiguravanje prava javnosti na informiranost o pitanjima iz područja politike, kulture, društvene znanosti, civilnog društva, nezavisnosti novinarske struke.

U trenutku početka pandemije Faktograf je još uvijek u inkubacijskom periodu u Gongu, redakcija zapošljava 6 urednika i novinara te je dio Metinog Third Party Fact Checking programa od travnja 2019. godine. Tijekom 2020. godine i Faktografova redakcija slijedeći propisane epidemiološke mjere odlazi na rad od kuće, koji se i radi potresa koji je pogodio Zagreb u ožujku 2020. godine i značajno ošteti redakcijske prostore, nastavlja sve do veljače 2022. godine. Tijekom cijelog perioda (zaključno s 31.3.2023.) Faktograf je pratio dezinformacije o koronavirusu kroz rubriku **Live blog: Dezinformacije o koronavirusu** u okviru koje je objavio ukupno 818 članka kojima utvrđuje točnost informacija koje se o koronavirusu i bolesti COVID-19 iznose u javnom prostoru s naglaskom na društvene mreže. Tijekom prvih šest mjeseci pandemije Faktograf objavljuje i *live blog* pod nazivom **Stanje demokracije i građanskih prava** s ciljem da na jednom mjestu evidentira izvanredne mjere koje uvode vlade, a potencijalno mogu ugroziti građanska prava i demokraciju.

Prikaz napada na Faktograf.hr

Faktograf je bio predmet dezinformacijskih kampanji, govora mržnje i drugih vrsta napada⁴, uključivo i sudskih tužbi i prije početka pandemije, no manjeg intenziteta. Dinamika povećanja napada na Faktograf tijekom pandemije odgovara dinamici razvoja društvenih napetosti te većeg uključivanja javno utjecajnih osoba u oponiranje epidemiološkim mjerama i širenju dezinformacija koje počinje biti izrazito intenzivno s novim mjerama donesenim pred zimu 2020. godine kao i s dolaskom cjepiva i kampanjom za cijepljenje koja traje cijelu 2021. godinu. Treba napomenuti da je u tom periodu i Vlada RH samom epidemijom upravljala često netransparentno i nekonzistentno, donoseći kontradiktorne odluke te odluke koje je vrlo teško bilo opravdati kao svrsihodne, posebice kad se radi o boravku djece u bolnicama bez roditelja ili odbijanjem prisustva pratnje na porodima, pri čemu je istovremeno dozvoljavala pojedina **politički oportuna masovna javna okupljanja**, posebice tijekom 2020. godine. Veliku štetu radila je i loša komunikacija prema javnosti koja je često bila utemeljena na zastrašivanju i emotivnom ucjenjivanju građana. Građane koji gaje sumnje prema sigurnosti cjepiva tako se s najviših pozicija **nazivalo neodgovornima i nerazumnima**; poručivalo im se **da je država odradila svoj dio posla**, a sad je ostalo na njima; optuživalo ih se da će **zbog neodgovornog ponašanja upropastiti** turističku sezonu, dovesti u pitanje stabilnost javnih financija i **postati sukrivci za eventualno jesensko širenje** novog vala zaraze, pa time i veći broj smrtnih slučajeva koje se moglo izbjeći, što je u tekstu **"Marin Miletić na društvenim mrežama vodi antivaxersku kampanju"** ustvrdio glavni urednik Faktografa Petar Vidov u srpnju 2021. godine. Na taj način se stvaralo plodno tlo za dezinformacijske narative koji su doprinosili razvoju otpora građana spram mjera i cijepljenja. U tom periodu jednu od centralnih i najvidljivijih uloga u zagovaranju što blažih mjera počinju dominantno zauzimati poduzetnik Nenad Bakić i član vladina Znanstvenog savjeta Gordan Lauc te istovremeno postaju gotovo centralne osobe u napadima na Faktograf pa zahvaljujući velikom broju pratitelja na svojim Facebook profilima, kao i pažnji medija, kreiraju dominantne narative napada na Faktograf.

Matea Grgurinović, novinarka Faktografa, koja je od početka ožujka 2021. do studenog 2022. godine bila zadužena za praćenje društvenih mreža i prikupljanje pitanja čitatelja, kao i vođenje evidencije prijetnji, objašnjava dinamiku napada na sljedeći način: *U pravilu se moglo primijetiti da se, kada je netko od aktera poput Nenada Bakića, Gordana Lauca ili Mislava Kolakušića prozivao Faktograf, povećavao broj poruka i komentara, koji onda u nekim slučajevima imaju karakteristike govora mržnje ili prijetnje. U tim slučajevima se često moglo vidjeti i da je postojao neki poziv ili poticaj da nam se ljudi jave, jer se često radilo o copy paste porukama ili vrlo sličnim rečenicama i jezičnim konstrukcijama. Ono što dodatno utječe na broj poruka koje bismo dobivali ili preko društvenih mreža ili našeg info maila, a koje bi onda opet znale sadržavati govor mržnje ili prijetnje, jest kada bi se u javnom prostoru*

⁴ Kada u kontekstu ove studije slučaja govorimo o napadima pod njima podrazumijevamo odašiljanje difamacijskih, uvredljivih i prijetećih poruka kako o mediju tako i o novinarima/kama, pozive na uznemiravanje i nasilje te iznošenje dezinformacija o aspektima rada Faktografa koji su svi javno dostupni na Faktografovima stranicama kao što su primjerice sudjelovanje u Metinom Third Party Fact-checking programu, financije i drugo.

pojaviła neka dezinformacija ili nova saznanja povezana s nečim o čemu smo već ranije pisali, tada bi se ljudi počeli javljati da kažu da smo bili "u krivu", ne uzimajući pritom u obzir protok vremena ili činjenicu da s vremenom jednostavno dolazi do novih saznanja.

Kako je i sam Faktograf **pisao**, redakcija je u pandemijskom periodu bila izložena redovitom govoru mržnje i prijetnjama upućenih putem društvenih mreža i elektroničke pošte te je tijekom 2020. i 2021. godine policiji prijavljeno gotovo 40 prijetnji fizičkim nasiljem i smrću.

Po jednoj od prijava podiže se i optužnica zbog kaznenog djela prijetnje iz članka 139. stavka 2. i 3. Kaznenog zakona/11. Radilo se o nizu prijetnji upućenih elektroničkom poštom:

ned, 29. kol 2021. 19:34

Jeben vam mater gubo četnička , jebat ću vas svevdok ne krepate , jebao vas četnik pupovac , korona i pupovac skupa sa četnikušom dankom derifaj ,svima ću vam se napit krvi ispod vrata za ovi blok na fb !!!!!

ZA DOM SPREMNI

BOG I HRVATI !!!

SMRT SVIM ANTIHRVATIMA !!!

ned, 29. kol 2021. 19:39:

Jebat ću van krvavu majku svima gubo četnička jebao vam pupi četničku mater

ZA DOM SPREMNI

BOG I HRVATI

.SPUSTIT ĆE SE GUSTA MAGLA I IZBRISAT VAS ČETNIKE I ANTIHRVATE !!!!!

ned, 29. kol 2021. 19:53:

Tika taaka kuca sat , majku vam jebao četničku dignut ćevvas u zrak 🤪🤪🤪🤪🤪

ned, 29. kol 2021. 20:03:

Dod'e li četnička milicija ne je spremi na teški otpor , ustasa će um zadat problema, provest će se gore od krajišnika !!!!!

ned, 29. kol 2021. 21:54:

Dođebli policija , na vraga , ima da bsa nađem jednog po jednog ma taman mi GODINE TRIBALE !!!!! jebao vam mater včetničku u faktografi !!!!!

Napit ću vam se četničke krvi ispod vrata !!!!!

Druga prijava koja rezultira i potvrđivanjem optužnice Općinskog državnog odvjetništva radi kaznenog dijela prijetnje iz članka 139. stavka 2. i 3. Kaznenog zakona/11 podnesena je temeljem poruka zaprimljenih u Facebook messenger:

11.5.2021.

Javi se što prije da nekom jebem lopovsku mamu. Gospodo Pupovčevi plaćenici znamo vaše adrese imena i prezimena i nećete dobro proći pa vi nastavite i dalje ali nećete još postova. Biće vam srdačan pozdrav svima skupa imamo mi blokirani sve vaše podatke adrese imena i prezimena pa vi dobro razmislite o povratku kući, a noć čuda radi

23.12.2021.

Nas ima puno blokiranih ali zapamtite dobro neko će naći vašu jazbinu i jebati vam mater lopovsku bahatu plaćeničku pa vi nastavite stoko

25.12.2021.

Vidim kako provjeravajte dok vas ne posjetimo sa kanisterima benzina bando plaćenička lopovska

Upravo je nakon ovog posljednjeg slučaja Faktograf preispitao svoju politiku prijave prijetnji policiji jer je shvaćeno da u sudskim rješenjima osobe prijavljene za prijetnje dolaze u posjed osobnih kućnih adresa Faktografovih novinara, a što im umjesto njihove zaštite direktno ugrožava sigurnost, posebice kada osoba protiv koje se vodi postupak u komentaru na Faktografovoj stranici piše:

Dobili ste vi zbog vas idem na sud da vidim te prodane njuške i face koje ću javno objaviti.

Za navedene prijave, prema saznanjima koje imamo, postupci su i dalje u tijeku.

Nakon javnog poziva poduzetnika Nenada Bakića, koji je **neutemeljeno optužio Faktograf da krši zakon i pozvao na osnivanje fonda za financiranje tužbi i prijava** protiv Faktografove redakcije, verbalni napadi i prijetnje su se intenzivirali.

U jednom od e-mailova koji su pristigli tih dana tako piše:

Naime ja sam možda brat, možda rođak Andrije Drežnjaka⁵, i želim vam skrenuti pažnju da se priča o povelikoj svoti novca za sličan scenarij na adresi Valentina Vodnika.*

Koliko imam saznanja, dvoje ljudi iz faktografa se prati u stopu. Morate biti oprezni, ima jako mnogo ljudi koji su bolesni i spremni na sve.

Ljudi misle da je to nemoguće ili da ih policija štiti, ali nitko nije nedodirljiv.

Vi ste meni omiljeni portal i sa veseljem vas pratim, i ne bih volio da vas posjeti netko sličan Andriji Drežnjaku.

Javna hajka kulminirala je *cyber* napadom na portal. U manje od 13 sati, a najvećim dijelom počevši od večeri 13. prosinca pa do 11 sati 14. prosinca 2021. godine, na stranicu Faktograf.hr pokušano je pristupiti više od 27 milijuna puta. U ovom organiziranom DDoS napadu prednjačili su pokušaji ulaska na stranicu iz Rusije i Indonezije. **Nenad Bakić javno je opovrgnuo ikakvu povezanost s hajkom na Faktograf i DDoS napadom**, a onda je na svom **Facebook profilu postavio anketu** kojom je pitao svoje pratitelje kolike su šanse da je Faktograf sam iscenirao DDoS napad kako bi se predstavio kao žrtva. Napad na Faktograf osudile su i stručne novinarske organizacije kao što su **Hrvatsko novinarsko društvo** i **Mreža Safe Journalists**.⁶

⁵ Andrija Drežnjak bio je dugogodišnji štićenik Centra za socijalnu skrb u Đakovu te je 2019. godine hicima u glavu pištoljem ubio dvoje djelatnika centra, pravnika i socijalnu radnicu. Više o slučaju dostupno je na [ovoj poveznici](#).

⁶ Sindikat novinara Hrvatske (SNH) i Europska federacija novinara (EFJ) u studenom 2022. godine organizirali su i panel na temu sigurnosti novinara u Hrvatskoj na kojemu je o napadima na Faktograf govorio glavni urednik Petar Vidov. Više: <https://faktograf.hr/2022/11/23/koliko-su-sigurni-novinari-u-hrvatskoj/>

I dok je većina prijetnji, napada i govora mržnje upućivana putem društvenih mreža, najčešće Facebooka, na profil Faktografa ili osobne profile novinara i novinarki te putem elektroničke pošte, glavni urednik Faktografa Petar Vidov je u siječnju 2022. godine dobio i prijetnju na broj mobilnog telefona putem SMS poruke:

Osobno ću te pretući i otkinuti prste s obje ruke majku ti jebem.

U isto to vrijeme 2022. godine, hip-hop sastav **Tram 11** izdaje album **Jedan i jedan** na kojem autori kroz pjesme sipaju salve govora mržnje, između ostalog i prema medijima pa tako u pjesmi "PŠK" spominju višestruko nagrađivanu istraživačku novinarku Danku Derifaj, dok u pjesmi "Upad u klub" spominju i Faktograf:

Nisam ti ja tata, ne glumi mi brata, ja sam braniteljski portal, a ti kurva s Faktografa.

Iako je diskografska kuća Menart ubrzo nakon niza javnih kritika povukla album iz prodaje, u 2023. godini **Tram 11 nominiran je** za glazbenu nagradu Porin u kategoriji najboljeg albuma hip hop glazbe, a koju u konačnici nije i osvojio.

Paralelno s prijetnjama i govorom mržnje, Faktograf se suočava i s nizom tužbi radi naknade štete koje podnosi Nenad Bakić zbog novinarskih tekstova koji se bave utvrđivanjem točnosti njegovih javnih tvrdnji o pandemiji, cijepljenju i znanstvenicima koji su davali svoje mišljenje o istoj temi. Nenad Bakić ujedno podnosi i kaznenu prijavu kojom Faktograf tereti za kršenje članka 127. Kaznenog zakona RH, kojim se zabranjuje uskraćivanje ili ograničavanje slobode govora, odnosno javnog nastupa te je za navedeno kazneno djelo zapriječena je kazna zatvora u trajanju od godine dana. Prijetnje pa čak i najave ovakve kaznene prijave Faktograf je primao i ranije od eurozastupnika Mislava Kolakušića, koji je o tome govorio javno te od Gordana Lauca koji se Faktografu obratio elektronskim putem, a **kaznom prijavom je prijetio i na svom Facebook profilu.**

U tužbama za naknadu štete Nenad Bakić tvrdi da je došlo do teške povrede njegova dostojanstva, ugleda i časti te da je zbog toga trpio znatne duševne boli vezane uz niz neugodnosti u osobnom i poslovnom životu. Faktografova odvjetnica Vanja Jurić ističe da se u tekstovima **Je li omikron opasan za djecu?, Nije točno da omikron više napada cijepljene, nego necijepljene osobe i Optužbe da se Igor Rudan lažno predstavlja kao akademik su besmislene** koji su predmet tužbe ne radi o Nenadu Bakiću osobno, nego o činjeničnoj utemeljenosti njegovih objava na društvenim mrežama, konkretno onih koje je iznosio putem svojeg Facebook profila, gdje ima više desetaka tisuća pratitelja.

Njegove su izjave imale snažan odjek u javnosti i sigurno su dijelom kreirale javno mnijenje te je provjera činjenične točnosti tih tvrdnji bila stvar od apsolutnog javnog interesa, s obzirom na utjecaj pandemije na društvo i građane, ističe Vanja Jurić. S obzirom na to da tekstovi radi kojih je Nenad Bakić podnio tužbe objektivno ne predstavljaju napad na njegovu

časť i ugled, odvjetnica Vanja Jurić smatra da se radi o tužbama koje imaju značajne SLAPP⁷ elemente: *Prvo, g. Bakić je, pored kaznene prijave, podnio čak četiri različite tužbe protiv nakladnika portala – neprofitne organizacije, radi naknade štete; drugo, radi se o tužbama koje su očito pretjerane i neosnovane, i treće, navedenim tužbama od Faktografa potražuje iznos od ukupno 220.000,00 kn, što su očito previsoko postavljeni tužbeni zahtjevi, u odnosu na praksu naših sudova. To su sve školski SLAPP elementi. Dodatnu dimenziju svakako daje i kaznena prijava koja je podnesena protiv direktorice nakladnika i glavnog urednika Faktografa. Konačno, mislim da je indikativno i da su sve tužbe i kaznena prijava, podnesene unutar razdoblja od jednog mjeseca, kao i da je g. Bakić sustavno, putem društvenih mreža, javnost pozivao da podnose tužbe i kazneno prijavljuju novinare i urednike Faktografa. Sve zajedno upućuje na pokušaj kažnjavanja i zastrašivanja Faktografa, što i jest glavni cilj SLAPP postupaka.*

Vezano za kaznenu prijavu koju je Nenad Bakić podnio protiv Faktografa, odvjetnica Vanja Jurić ističe: *U pravnom smislu, ozbiljnost podnesene kaznene prijave nije bila značajna jer je od početka bilo jasno da nisu ispunjeni ni subjektivni ni objektivni elementi kaznenog djela koje je bilo predmet te prijave. S druge strane, smatram da se radi o pokušaju vršenja pritiska na redakciju i odgovorne osobe Faktografa, posebno s obzirom na opetovane javne apele g. Bakića svojim pratiteljima na društvenim mrežama, kojima je pozivao i sve ostale da protiv njih pokreću postupke. A svaki pokušaj pritiska na medije, posebno one neprofitne, treba shvatiti i tretirati ozbiljno. Vanja Jurić nadalje naglašava: Za kazneno djelo koje je bilo predmetom kaznene prijave, propisana je kazna zatvora do jedne godine. Sigurno je i sam poziv policije Faktografu, odnosno odgovornim osobama, da dođu dati iskaze u svojstvu osumnjičenika, bilo sredstvo pritiska i pokušaja zastrašivanja. Međutim, institucije su postupale ispravno i u skladu sa zakonom. Kaznena prijava je doista vrlo brzo odbačena i ne mislim da je ishod mogao biti drugačiji.*

Vezano za kaznenu prijavu izvršna direktorica Faktografa Ana Brakus kaže da iako je tužba odbačena 27. travnja 2022. godine, Faktograf je informaciju o tome dobio tek na vlastiti zahtjev 11. studenog 2022. godine, dakle gotovo sedam mjeseci kasnije. Ovo je posljedica i načina na koji su ovi postupci zakonom uređeni gdje se obavijest upućuje samo podnositelju prijave, a ne i osobi protiv koje je podignuta iako je ta osoba bila ispitana od strane policije. Nenad Bakić pritom provodi svojevrsnu kampanju vezanu za kaznenu prijavu, počevši od **objave da ju je podnio** pa do isticanja kaznene prijave kao mogućnosti za sve koji su nezadovoljni radom Faktografa. Ana Brakus ističe: *Svo to vrijeme u kojem proces navodno traje omogućava Nenadu Bakiću da nastavi optuživati Faktograf za cenzuru bez obzira na to što je jasno da cijela priča nema nikakvu pravnu osnovu. Faktograf nema informaciju o tome kada je Državno odvjetništvo obavijestilo Nenada Bakića da je kaznena prijava odbačena.*

⁷ Strateška tužba protiv javnog sudjelovanja (SLAPP odnosno strategic lawsuit against public participation) tužba je s ciljem cenzure, zastrašivanja i ušutkavanja kritičara tako da ih se optereti troškom pravne obrane dok ne odustanu od kritike ili protivljenja. Više: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/49066>

U trenutku pisanja ove studije u tijeku su tri tužbe za naknadu štete i to u prvostupanjskom postupku, odnosno u fazi prethodnog postupka, dok je već ranije **Općinsko kazneno državno odvjetništvo u Zagrebu odbacilo kaznenu prijavu s obrazloženjem da nisu utvrđena obilježja prijavljenog kaznenog djela kao niti nekog drugog kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti**, a odbačena je i jedna od tužbi za naknadu štete.

U studenom 2022. godine redakcija Faktografa iz medija doznaje da je protiv 53-godišnjaka iz Šibenika podignuta optužnica zbog pripremanja terorističkih napada na veći broj osoba: političara, sudaca, liječnika, znanstvenika, novinara, kao i različitih institucija, a među ostalima na "listi za odstrel" nalazio se i glavni urednik Faktografa Petar Vidov. Nadležne institucije o ovom slučaju nisu obavijestile novinare, već je **dnevnik Jutarnji list objavio imena novinara na koje su, prema optužnici, pripremani teroristički napadi**. Uz glavnog urednika Faktografa, na njegovoj listi našli su se i kolumnist 24 sata Tomislav Klauški, kolumnist Jutarnjeg lista Ante Tomić i redakcija televizije N1, kao i glavni ravnatelj HRT-a Robert Šveb.

Tijekom cijelog tog perioda Faktograf jača vlastite politike sigurnosti online komunikacija, zaštite od budućih cyber napada te sigurnosti redakcijskih prostora. Novinarka Matea Grgurinović sudjelovala je u ožujku 2022. godine na seminaru "Zajedno protiv mržnje" koji je organiziran u Novinarskom domu. Na seminaru pod vodstvom Javiera Luquea iz IPI-ja razgovaralo se o situaciji u redakcijama novinara koji su sudjelovali na seminaru u kojima uglavnom ne postoje sustavi ili mehanizmi za nošenje s govorom mržnje i online kampanjama protiv novinara te im je predstavljen IPI-jev Protokol za redakcije za podršku novinarima koji su meta uznemiravanja putem interneta. Matea Grgurinović, koja je ujedno i pratila govor mržnje i napade na društvenim mrežama ističe posljedice koje po novinare/ke ima kontinuirana kampanja protiv Faktografa: *Možda se sve kolege ne bi složile s time, ali ja mislim da izloženost online prijetnjama, kao i moderacija sadržaja na društvenim mrežama, pogotovo u vrijeme intenzivnijih prijetnji, napada, pa i hakerskih napada, jako utječe na mentalno/psihičko zdravlje novinara. Stres pojačava i osjećaj nemoći koji se često javlja u takvim situacijama, pogotovo u situacijama poput doxxinga (ili nečega što liči na doxxing), javnim prokazivanjem, dijeljenjem imena i fotografija na društvenim mrežama, pogotovo ako se radi o povučenoj osobi. U takvim situacijama je taj osjećaj nemoći još jači i izraženiji, jer je stvari, jednom kad su online, nemoguće kontrolirati, a i one vječno ostaju na internetu.* Kao odgovor na cijelu situaciju Faktograf početkom 2022. godine odlučuje kreirati mjere pomoći novinarima i novinarkama koji doprinosi zaštiti mentalne dobrobiti. Izvršna direktorica Ana Brakus o ovome kaže: *Zapravo je zastrašujuće u kolikoj mjeri je moguće normalizirati količinu napada i prijetnji kojemu su novinari i novinarkе izložene. U dvogodišnjem periodu u kojem su prijetnje bile gotovo svakodnevne, redakcija je razvila niz mehanizama uz pomoć kojih smo se nosili s pritiscima kojima smo bili izloženi, donekle smo na njih čak i navikli. Razvijanje otpornosti u ovom poslu je izrazito bitno, no ono ima svoju cijenu i ne smijemo dozvoliti da na kraju i mi mislimo da je rad u takvim uvjetima normalan.*

Prikaz aktera napada na Faktograf.hr

U kontekstu pandemije, u razdoblju od početka 2020. godine, možemo govoriti o nekoliko ključnih izvora širenja dezinformacijskih kampanja, napada i govora mržnje prema Faktografu. Primjećeno je da se broj zaprimljenih direktnih poruka govora mržnje i/li prijetnji povećava kada netko od političkih aktera, javno utjecajnih osoba, kao i medija i web stranica objavi članak ili post vezan uz rad Faktografa. Faktograf vodi interne evidencije vezane za napise u medijima, kao i napade, upućene direktno putem elektroničkih kanala komunikacije te je sve navedeno u ovoj studiji slučaja utemeljeno upravo na internom sustavu praćenja kao i praćenju medija. U nastavku donosimo pregled najčešćih izvora napada na Faktograf te profile ključnih aktera i njihovih dezinformacijskih narativa o Faktografu.

Politički akteri

Faktograf.hr u okviru svoje rubrike "Ocjena točnosti" kontinuirano prati i provjerava točnost informacija koje u javni prostor iznose politički akteri iz cijelog političkog spektra. Ono što je činjenica da pojedini politički akteri češće pribjegavaju iznošenju netočnih ili nekontekstualiziranih informacija te su upravo oni i predvodnici dezinformacijskih kampanja o Faktografu ili direktnih napada i prijetnji. Iako je Faktograf u različitim vremenskim periodima bio napadan od više različitih političkih aktera, najčešće ideološki samooprijedijeljenih od centra prema desno (primjerice: **Zlatko Hasanbegović**, **Nikola Grmoja**, **Nino Raspudić**, **Miroslav Škoro**), u kontekstu pandemije te vezano uz provjeru točnosti informacija o koronavirusu, najistaknutiji su bili politički akteri zastupnici u Europskom parlamentu Mislav Kolakušić te zastupnici u Hrvatskom saboru Marin Miletić i Stephen (Stjepo) Nikola Bartulica. Treba napomenuti da, iako spomenuti kontinuirano neutemeljeno prozivaju Faktograf za cenzuru te primjerice **Mislav Kolakušić eksplicitno navodi da je cenzuriran na društvenoj mreži Facebook odnosno da je smanjen doseg njegovih objava**, to nije točno. Naime, poznato je da su iz Facebookovog programa Third Party Fact-Checking, a u kojem sudjeluje i Faktograf, izuzete izjave političara. Faktograf ni na koji način ne može označiti objave Mislava Kolakušića na Facebooku niti utjecati na njihov doseg. Eventualno ograničavanje dosega objava političara isključivo je u ingerenciji Mete odnosno Facebooka sukladno njihovim Standardima zajednice.

Mislav Kolakušić

Mislav Kolakušić postao je zastupnik u Europskom parlamentu 2019. godine ispred Kandidacijske liste grupe birača - KOLAKUŠIĆ MISLAV osvojivši 7,89 % odnosno 84 765 glasova. Prije tih izbora Mislav Kolakušić bio je sudac na Trgovačkom sudu u Zagrebu te je javno istupao kao kritičar korupcijskih procesa u Hrvatskoj čime je stekao naklonost javnosti. U samom Europskom parlamentu Mislav Kolakušić nije se pridružio niti jednoj političkoj grupaciji već djeluje kao nezavisni zastupnik. Mislav Kolakušić je izuzetno aktivan na društvenim mrežama. Na društvenoj mreži Facebook grupa Građani za Mislava Kolakušića ima više od 192 tisuće pratitelja, njegov kanal na Youtubeu prati više od 35 tisuća

pretplatnika, na Twitteru ga prati više od 103 tisuće, a na TikToku nešto više od 3 tisuće pratitelja. Dodatno ima i Whatsapp i Viber grupu. Na Instagramu ima profil, ali je neaktivan od 2020. godine.

U više je navrata Faktograf pisao o dezinformacijama koje iznosi tijekom svog rada u Europskom parlamentu. Dana **6. listopada 2021. godine Mislav Kolakušić je za govornicom Europskog parlamenta** najavio podnošenje kaznene prijave protiv Faktografa optuživši ga za ograničavanje slobode govora, rekavši:

Ograničavanje slobode govora je kazneno djelo, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u ostalim državama Europske unije. Pravo na utvrđivanje istine u modernim i demokratskim državama isključivo je dano u ruke sudova. Danas je utvrđivanje istine na društvenim mrežama predano u ruke sumnjivim organizacijama. Podnošenjem kaznene prijave protiv Gongga, Faktografa i Facebooka te odgovornih osoba radi kaznenog djela ograničavanja slobode govora i javnih nastupa iz članka 127. Kaznenog zakona Republike Hrvatske, ostvarujem svoju građansku dužnost. Obećajem da će svi oni koji su provodili cenzuru biti kazneno procesuirani. Održao sam svako svoje obećanje pa ću tako održati i ovo obećanje, makar trebalo 20 godina ili više.

YouTube HR Search

i Facebooka te odgovornih osoba radi kaznenog djela

Kolakušić: Faktograf i Facebook moraju kazneno odgovarati zbog provođenja cenzure

Mislav Kolakušić, ...
35.5K subscribers

Subscribe 4.1K Comment Share ...

Ovu informaciju su mahom prenijeli portali za koje je višestruko utvrđeno da šire dezinformacije ([Narod.hr](#), [Startnews.hr](#), [Maxportal](#), [Logično](#), [Paraf](#), [Crodex.net](#), [Provjeri.hr](#)), a činjenica da to govori bivši sudac za kojeg se očekuje da poznaje pravo, dala je legitimitet optužbi. Na ovu temu je snimio i **video koji je objavljen na Youtubeu** u kojem iznosi niz optužbi na račun Faktografa vezano za uskratu slobode govora i cenzuru, ali i Gongga, tadašnjeg izdavača Faktografa, kojega optužuje da su tajni agenti te da rade štetu hrvatskim građanima. U opisu videa navodi: *Ograničavanje slobode govora i provođenje cenzure je kazneno djelo*

koje se kažnjava zatvorom. Nakon uspostave pravnog poretka i pravne države svi oni koji danas misle da su zaštićeni, bit će procesuirani i kažnjeni zatvorskom kaznom sukladno važećim zakonima. Činjenica da je jučer započelo suđenje 100-godišnjem nacistu zbog zločina iz drugog svjetskog rata treba im biti najbolji pokazatelj da se od pravde u uređenom društvu ne može pobjeći. Video ima više od 135.000 pregleda i 870 komentara.

Deset dana poslije govora u Europskom parlamentu, 16. listopada 2021. godine, **na Facebook stranici Građani za Mislava Kolakušića objavljen je status** u kojem se navodi:

[PODIJELI] Nakon što smo Facebooku poslali pisano upozorenje da ograničenjem doseg Facebook stranice Građani za Mislava Kolakušića čine kazneno djelo ograničavanja slobode govora i izražavanja i nakon najave kaznene prijave protiv Faktografa i Facebooka, ta tvrtka je uklonila sva ograničenja doseg naše stranice.

Facebook je potpuno nezakonito ograničio naš doseg, temeljem zahtjeva osumnjičenih osoba iz Faktografa koji su umislili da mogu ograničavati slobodu govora bez kaznenog progona. Međutim, ne mogu, a to će najbolje naučiti kada Mislav Kolakušić dođe u poziciju vlasti i provede nužnu reformu pravosuđa i državne uprave.

Faktograf nije niti od jednog tijela zaprimio informaciju o tome da je Mislav Kolakušić podnio kaznenu prijavu protiv Faktografa.

Marin Miletić

Marin Miletić zastupnik je političke stranke Most u Hrvatskome saboru od 2020. godine. Prije izbora u Hrvatski sabor radio je **14 godina kao vjeroučitelj te honorarno u nizu medija, a osnivač je i Zdruga katoličkih skauta**. Široj javnosti je postao poznat i zahvaljujući aktivnom korištenju društvenih mreža, posebice snimajući video objave. Na društvenoj mreži Facebook ima više od 122 tisuće pratitelja, na Youtubeu više od 43 tisuće, na Instagramu više od 22 tisuće dok njegov Telegram kanal prati 10.775 osoba.

Marin Miletić je u nekoliko navrata u Hrvatskome saboru i na Facebooku prozvao Faktograf za cenzuru te navodio da Faktograf "igra za globalističke centre moći" koji ga prema njegovom mišljenju izdašno financiraju napadajući pritom *ad hominem* glavnog urednika Faktografa. U nastavku donosimo nekoliko primjera njegovih govora i objava na Facebooku.

Marin Miletić **25. ožujka 2022. godine** u Hrvatskome saboru u govoru o Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji govori o Faktografu na sljedeći način:

I onda me Ministarstvo istine, takozvani Faktograf, koji očigledno čine interesne skupine okupljene u jednu nevladinu udrugu, dobivaju znatan iznos sredstava za to, da pazite oni su mjerodavni da govore i procjenjuju što je istina i što nije istina. Dakle, kršćani, odbacite Bibliju, odbacite zdrav razum, odbacite savjest, muslimani odbacite Kuran, kojim god bogovima se klanjate – sve odbacite jer je jedino Faktograf taj koji će reći što je istina, a što nije. Dajte, molim vas, nek se skuliraju i otkāče od naših građana i naše domovine. Dakle, prvo to. Vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu po Ustavu RH i mi saborski zastupnici Mosta, ali i mnogih drugih kolega, nećemo dopustiti šapu bilo koje organizacije da nam se miješa u odluke koje se tiču temeljnih ljudskih prava građana RH. Neće vam proći odmah sada pa tagirajte koga hoćete i radite što hoćete. Neće vam proći ovdje.

Video tog govora naslovljen je: **Oštro u Hrvatskom saboru !! Podijeli video - neka probije cenzuru Ministarstva istine zvanog Faktograf.**

Marin Miletić nastavlja koristiti saborsku govornicu za dezinformacije o Faktografu te **5. srpnja 2022. godine** ponovno optužuje Faktograf za cenzuru na Facebooku. U opisu videa svog govora koji dijeli navodi:

Danas sam u Hrvatskom saboru upozorio na Ministarstvo istine tzv. Faktograf, na njihovog urednika vječnog studenta, na cenzuru... Ujedno, divno je znati da sve što ne valja - propadne. Već ovdje, u ovom životu ❤️ Još malo mi stoga budite strpljivi.

Marin Miletić napada Faktograf i mimo saborske govornice pa tako kontinuirano kreira narativ sebe kao žrtve i u svoj objavi od **29. travnja 2022. godine** objavljuje:

EKSKLUZIVNO!!

Pfizer skriva istinu. Molim da podijelite ovaj status, u medijima nećete o ovom čitati.

Zapratite me na mom Telegram kanalu, tamo ministarstvo istine Faktograf nema utjecaja:

https://t.me/+Gv_epd_QCGw5N2Q0

Zatim, primjerice **28. prosinca 2022. godine** na svom Facebook profilu objavljuje između ostalog:

U Hrvatskoj ministarstvo istine zvano Faktograf koji vodi Petar Vidov čovjek od gotovo 40 godina koji još uvijek bezuspješno studira Filozofski – cenzurira znanstvenike i sve nas koji su razotkrivali njihove laži i obmane. Bakić, Lauc i mnogi su ovog čovjeka tužili, a vjerujem da kada bude vidljiv trag novca da će se vidjeti kako su mnogi bili podmazani da obmanjuju ljude.

Nemojte zaboraviti što vam je radila ova ekipa više od dvije godine! Otimala vam je slobodu, lagala vas i uništila zdravlje tisućama i tisućama lakovjernih ljudi.

Posve je jasno da Marin Miletić aktivno kreira dezinformacijski narativ o Faktografu kao cenzoru i pri tom sebe lažno prikazuje kao žrtvu jer, kako je već navedeno, iako je Faktograf u svojim tekstovima objavljenima na portalu u rubrici Ocjena točnosti provjeravao činjeničnu točnost tvrdnji koje Marin Miletić iznosi, to nije dio Metinog Third Party Fact-checking programa te Faktograf ni na koji način ne može označiti objave Marina Miletića na Facebooku niti utjecati na njihov doseg.

Stephen (Stjepo) Nikola Bartulica

Stephen (Stjepo) Nikola Bartulica zastupnik je političke stranke Domovinski pokret u Hrvatskom saboru od 2020. godine, a prije toga bio je posebni savjetnik za vjerska pitanja bivšeg predsjednika RH Ive Josipovića koji ga je za tu službu odlikovao Redom hrvatskog pletera, za osobit doprinos razvitku i ugledu Republike Hrvatske i iskazani samoprijegor i osobite zasluge u radu savjeta i drugih tijela predsjednika Republike Hrvatske. Stjepo Bartulica je ujedno i izvanredni profesor na Hrvatskom katoličkom sveučilištu na kojem predaje političku filozofiju te predsjednik konzervativne udruge **Centar za obnovu kulture**. Stjepo Bartulica, za razliku od prethodno opisanih političara, nema veliku praćenost na društvenim mrežama. Njegova stranica na Facebooku ima nešto više od 9 tisuća pratitelja, profil na Twitteru ima 918 pratitelja, stranica na Instagramu 1003, a njegov Youtube kanal 140 pretplatnika.

Teleskop.hr objavio je u prosincu 2021. godine da je Stjepo Bartulica u Hrvatskom saboru prozvao Faktograf za *cenzuriranje sadržaja i drugačijeg mišljenja na društvenim mrežama* te da je nazvao Faktograf *opskurnim ljudima koji su nepoznati široj javnosti i kao takvi jedna su vrsta internetske policije koja odlučuje što se smije, a što ne smije čitati i upitao odakle im tolika moć i kolika je mogućnost njene zloupotrebe*.

Stjepo Bartulica je i **u veljači 2022. godine u Hrvatskome saboru** govorio o Faktografu i navodnoj cenzuri na društvenim mrežama te je najavio izradu prijedloga zakona kojim će se to regulirati:

Htio bih danas govoriti o još jednoj pojavi koja je vrlo opasna, a to je masovna cenzura na društvenim mrežama. Da bi ljudi i roditelji mogli donijeti prave odluke moraju imati objektivnu informacije. To se jako otežava u posljednje vrijeme. Čak su krenule i tužbe protiv Faktografa koji u Hrvatskoj nažalost zloupotrebljava svoju moć da odlučuje što možemo vidjeti i koju informaciju, koje mišljenje, na Facebooku. Dakle, krenule su tužbe, nije to slučajno. Dovoljno je da kažu nedostaje kontekst i mogu smanjiti doseg određene objave ili je čak ukloniti. Znamo da sloboda govora je temelj demokracije, a znamo koju ulogu imaju danas društvene mreže. Ovo je jedna velika tema koja postaje sve aktualnija u Hrvatskoj. Mislim da temeljna naša prava koja su zajamčena Ustavom vrijede i na Facebooku. Domovinski pokret će inzistirati na tome i pripremamo zakon koji će regulirati to područje.

Ovu inicijativu još je ranije, u siječnju 2022. godine, pojasnio u **emisiji ZOOM Zagreb Z1 televizije**, koja je bila posvećena navodnoj cenzuri na internetu i pritom se bavila radom Faktografa⁸ iznoseći niz dezinformacija o funkcioniranju Metinog Third Party Fact-checking programa te vrsti posla koje Faktograf i druge fact-checking organizacije obavljaju u okviru tog programa pri tom neosnovano tvrdeći da fact-checking organizacije cenzuriraju mišljenja. U navedenoj emisiji Sjepo Bartulica osvrnuo se specifično na Faktograf:

Bilo bi dobro kada bi netko govorio ispred Faktografa jer se tu radi o opskurnim ljudima koji su potpuno nepoznati hrvatskoj javnosti. Paralelno imaju velike ovlasti u odlučivanju koja mišljenja i koje informacije korisnici Facebooka mogu vidjeti i pročitati! To predstavlja ozbiljan problem i moguću prijetnju demokraciji.

O ovoj inicijativi govorio je i za **emisiju Studio 4 na HRT-u** te je o njoj izvjesto dio medija, među njima i one za koje je višekratno utvrđeno da šire dezinformacije (**Narod.hr**, **Crodex.net**).

Od navedenih najava, u trenutku pisanja ove studije slučaja, prošla je cijela godina i Domovinski pokret još uvijek nije u zakonodavnu proceduru uputio ovaj zakonski prijedlog.

Utjecajni akteri

Iako nisu jedine, najistaknutije osobe koje su u javnosti napadale Faktograf u periodu pandemije i/ili o njemu širile dezinformacije su Nenad Bakić i Gordan Lauc koji su u ovoj studiji slučaja već višekratno spomenuti.

⁸ Glavni urednik Faktografa Petar Vidov bio je pozvan sudjelovati u toj emisiji, no odbio je sudjelovanje u raspravi koja se bavi zakonskom zabranom nečijeg novinarskog rada.

Nenad Bakić

Nenad Bakić je po struci matematičar, u javnosti je poznat kao poduzetnik, investitor i pokretač programa **Croatian Makers** koji se provodi u hrvatskim školama. Jedno vrijeme vodio je blog *Eclectica*, koji više nije dostupan *online*, na kojem je objavljivao komentare te pokušavao utjecati na javni diskurs o različitim društvenim i ekonomskim pitanjima, te je bio posebni savjetnik za digitalnu transformaciju i STEM Predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović. Tijekom pandemije putem svog **Facebook profila objavljivao je tzv. matematičke modele kojima je analizirao kretanja broja zaraženih, oboljelih i smrti te učestalo davao prognoze o daljnjem razvoju pandemije**. Dio *mainstream* medija prenosio je informacije o njegovim modelima. S rastom javnih rasprava o tome koje epidemiološke mjere su učinkovite i koje je potrebno uvesti kako bi se što učinkovitije upravljalo pandemijom Nenad Bakić sve se snažnije svrstavao među zagovornike blažih mjera te zajedno s Gordanom Laucom objavljuje "načela pandemijskog realizma" u kojima se razlažu njihovi prijedlozi za upravljanje pandemijom. O napadima Nenada Bakića na Faktograf već je ranije dosta toga rečeno, posebice vezano uz SLAPP tužbe te vezano uz hakerski napad na Faktograf.hr. Na društvenim mrežama glavno sredstvo napada na Faktograf bio je njegov **osobni Facebook profil** s kojeg su brojni niže navedeni mediji preuzimali sadržaj protiv Faktografa te ga pretvarali u članke i dalje dijelili putem svojih društvenih mreža. **Narativi Bakićevih objava** uglavnom se temelje na optužbama za cenzuru i ograničavanje slobode govora. Nadalje ističe navodnu nestručnost Faktografovih novinara da pišu o pandemiji, tu posebice ističe glavnog urednika Faktografa za kojeg kontinuirano naglašava da nije završio fakultet, a u nekoliko navrata piše i da članke **za Faktograf zasigurno pišu neki znanstvenici**, dok ih Faktografovi novinari samo potpisuju, pri čemu **istovremeno navodi da nitko ne želi pisati članke za Faktograf pa ih glavni urednik mora pisati sam**. Povremeno kroz svoje objave propituje i zašto Faktograf provjerava točnost njegovih tvrdnji, a ne primjerice točnost tvrdnji nekih drugih znanstvenika insinuirajući da se njega targetira isključivo zato što zagovara određena rješenja i stavove, a koji su u suprotnosti s onim što *mainstream* mediji i moćnici žele da ljudi čuju.

 Nenad Bakic ✓
December 16, 2021 · 🌐

Jeste li se ikad zapitali zašto Faktograf nije nikad (ili skoro nikad, ako mi je koja takva promakla) kao lažne, obmanjujuće ili 'nedostaje kontekst' postove ili objave medija koji su prenosili promašene ili potpuno lažne izjave oštromjeraša? Nikoga od Apelista?

Rudan nije zaslužio factcheck za one gadarije o ubijanju staraca u prijateljskoj Švedskoj, čak niti kao 'nedostaje kontekst'? Ceci da je cijepljenje sigurno kao pijenje vode? Apelisti za traženje najoštrijih mjera da se zaustavi val kad je val već počeo padati? Trampuž o mogućih milijardu mrtvih?

Nevjerojatno ali istinito, nisam nikad vidio sporenje izjava Rudana (štoviše, nisu lažnim označili ni kad ga lažno predstavljaju kao 'redovnog člana Britanske akademije znanosti', što je jako važno jer mu daje lažni autoritet), Malog Rudana, Đikića, Lockdown Luke, Štagljara, Cece, Trobonjače, Jonjića, Trampuža (štoviše nisu čak ni lažno označili kad ga lažno predstavljaju kao epidemiologa), Sriće, Kolarića, Ambriović Ristov... kako je to moguće? A koliko materijala ima, pogledajte u prvom komentaru. Rade li oni dobro svoj posao factcheckinga ili je nešto drugo po srijedi?

Prošlu kritiku mog rada su označili kao lažnu vijest, pa molim podijelite što prije za slučaj da i ovo lažno označe kao lažnu vijest. Što bi naravno jako dobro došlo na sudu 😊

P.s. Imam za vas molbu. U svrhu točnog informiranja javnosti, molim da prođete kroz link u prvom komentaru i pošaljete Faktografu na ocjenu istinitosti linkove za koje smatrate da bi trebalo. Ovo nije nikakvo ometanje ili omalovažavanje njihova rada, štoviše oni sami aktivno traže da se to radi, a ovo im je možda promaklo. Zabilježite da ste slali da poslije možete dokumentirati kako ste bili uspješni u pomaganju njima, ili da su odbili factcheckati.

  Nenad Borošak and 940 others 62 comments 29 shares

 Like Comment Share

Zanimljivo je da dok istovremeno gradi svoju poziciju Don Quijotea koji gotovo usamljeno s Gordanom Laucom juriša na zagovaratelje oštih mjera, kontinuirano tvrdi da je zapravo Hrvatska imala neke od najblažih epidemioloških mjera Europi **zahvaljujući upravo Gordanu Laucu i njemu** te da su njih dvojica značajno utjecali na Vladu i njihovu politiku i tako spasili građane od "drakonskih" mjera kakve su imale neke druge države i kakve su u Hrvatskoj zagovarali "apelisti" i "oštromjeraši". Dakle, on je istovremeno usamljeni jahač protiv nepravednih politika i izuzetno utjecajan pojedinac koji oblikuje politike Vlade. Vezano za Faktograf, Bakić povremeno propituje Faktografove izvore financiranja te naziva Faktograf pandemijskim profiterima ili "bogatim i moćnim" insinuirajući da je Faktograf dio klike kojoj je bilo u interesu da pandemija što dulje traje kako bi zaradili što više novca, pri čemu informacije objavljuje selektivno i bez konteksta. **Primjerice, navodi da se prema financijskim izvještajima Faktografa za 2021. i 2022 godinu vidi značajan rast prihoda**, što je točno, no istovremeno ne spominje da je Faktograf veći dio 2021. godine djelovao u okviru GONG-a, a udruga Faktograf osnovana je tek krajem iste godine pa financijski izvještaj za 2021. zapravo obuhvaća samo dva mjeseca poslovanja. Iako je Faktograf kritički pisao i o pitanjima ljudskih prava u pandemiji, posebice u prvim mjesecima globalnog zatvaranja, kao i o problematičnim aspektima poslovanja farmaceutske industrije, Nenad Bakić svjesno kreira narativ teorije zavjere u kojem mediji, a posebice Faktograf, pod utjecajem "pandemijskih profitera" imaju ključnu ulogu skrivanja pravih informacija i provođenja cenzure nad "neistomišljenicima", a čime ugrožavaju društvo i pojedince. U jednom od svojih objava,

prema navodu portala Narod.hr **poziva ljude da tuže Faktograf ako im je netko umro u bolnici od COVID-19⁹**:

Dakle, tvrdnje Gordan Lauca i mene su bile 100% točne. Faktograf je te naše tvrdnje proglasio lažnima, smanjio im doseg, klevetao nas – i time spriječio da kritične i točne informacije dođu do građana.

Da li naš Pero baš nema sreće u razmišljanju ili ima neke razloge da ovako brutalno manipulira, razmislite sami. U svakom slučaju užasno i jako protivno načelima factcheckinga koje je potpisao.

Ako vam je netko umro u bolnici jer je ondje pokupio Covid, i ako imate namjeru tužiti bolnicu, pridodajte i Faktograf. Bogati i moćni Faktograf ima jako puno novca i za sve (ovakve ili onakve) tužbe će moći platiti odštete. Ne zaboravite: oni samo glume novinare, zapravo su cenzori, i tužbe protiv ovih uhljeba nisu 'ograničavanje slobode govora', nego upravo suprotno.

Nenad Bakić na svom osobnom profilu komunicira koristeći uvredljive i ponižavajuće izraze, kako za niz znanstvenika o kojima piše, tako i za Faktografovog glavnog urednika kojeg naziva "Perica", "mali Perica" ili "propali student Perica" te redovito objavljuje njegove fotografije, a povremeno i montaže u kojima mu imputira tvrdnje koje nigdje nikad nisu iznesene. Također promovira izraze poput "pandemijski marketingaši", "oštromjeraši" i "apelisti" kako bi etiketirao određene grupe znanstvenika i stručnjaka. Profil Nenada Bakića na Facebooku prati više od 50.000 ljudi.

⁹ Originalni post više nije dostupan na Facebook profilu Nenada Bakića. Uz Narod.hr, ovu oobjavu prenio je i portal Epoha.

Gordan Lauc

Gordan Lauc je molekularni biolog, zaposlen kao redoviti profesor u trajnom zvanju na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu, na Zavodu za biokemiju i molekularnu biologiju. Ujedno je vlasnik biotehnoške tvrtke Genos koju je osnovao 2007. godine. Kao što je već ranije navedeno, početkom pandemije je Lauc imenovan u vladin Znanstveni savjet te je bio izuzetno prisutan u medijima.

Uoči održavanja **najvećeg prosvjeda protiv epidemioloških mjera, na kojem je prema nekim procjenama sudjelovalo oko 15.000 ljudi, a održan je u Zagrebu 20. studenog 2021. godine,** Gordan Lauc je na svom **Facebook profilu**, 16. studenog, objavio između ostalog:

Ako želimo da se ove mjere ukinu, ona tiha većina koja ih ne podržava mora to jasno i glasno reći. Podijelite ovaj post, ili sami napišite da želite preuzeti odgovornost za svoje zdravlje i da ne želite da Vlada "glumi Tita" i propisuje kako trebate čuvati svoje zdravlje (ako to žele, bolje neka zakonom zabrane pretjeranu tjelesnu težinu), uvjerite nekoga tko se boji (bilo virusa, bilo cjepiva) da paničari bez razloga, izađite na mirni prosvjed, pošaljite pismo u Vladu, pišite medijima, nazovite ih i kažite im svoje mišljenje.

Tek nakon tog statusa **ministar zdravstva Vili Beroš** je izjavio kako vjeruje da će se Vlada "zahvaliti Laucu na aktivnostima i dosadašnjem djelovanju u Znanstvenom savjetu", a što je potvrdio i predsjednik Vlade Andrej Plenković¹⁰. Treba napomenuti da su **liječničke strukovne organizacije već ranije tražile od predsjednika Vlade da ukloni Lauca iz znanstvenog savjeta, upravo zbog učestalog iznošenja neutemeljenih tvrdnji.**

Gordan Lauc u svojim napadima na Faktograf uglavnom slijedi narativ Nenada Bakića s optužbama za cenzuru i nestručnost. Gordan Lauc direktno se obraća izvršnoj direktorici Ani Brakus putem elektroničke pošte 24. prosinca 2021. godine te prijeti kaznenom prijavom ukoliko Faktograf ne prestane pisati o njemu i poziva se na *neslužbene informacije koje je dobio iz vrha Državnog odvjetništva*, a koji su mu rekli da *Kaznena prijava na tu temu sigurno neće biti odbačena bez detaljnog razmatranja i provođenja istražnih radnji.*

Također, u elektroničkoj pošti od 27. prosinca 2021. godine ponovno se poziva na izvore iz Državnog odvjetništva te navodi:

Znam da su najmanje dvije krivične prijave protiv Faktografa su već napisane i uskoro bi trebale biti prosljeđene u DORH. Ja osobno još nisam pristao stati niti iza jedne od njih.

¹⁰ Ovdje treba napomenuti da ova izjava u hrvatskom kontekstu znači da se Vlada ponaša poput bivšeg jugoslavenskog predsjednika Josipa Broza Tita te implicira optužbu za korištenje komunističkih metoda vladavine što u određenom dijelu hrvatske javnosti ima izrazito negativne konotacije, a posebice u kontekstu vladajuće Hrvatske demokratske zajednice koja se od početka hrvatske nezavisnosti pozicionira kao antikomunistička politička stranka.

Vjerujem u vaše iskrene namjere i ako se ne ponovi netočno i neopravdano proglašavanje mojih objava za lažne, neću se pridružiti onima koji podižu krivične prijave protiv vas.

Izvršna direktorica Ana Brakus odgovorila je Gordanu Laucu da *budući da smo posve sigurni u ispravnost i zakonitost svega što radimo, pozivamo vas da poduzmete sve radnje koje osobno smatrate potrebnim.*

Kasnije putem svog Facebook profila, Lauc u nekoliko navrata prijeti kaznenim prijavama, o čemu pišu i pojedini mediji, no Faktograf nema informaciju od nadležnih tijela da su iste i podignute.

Najproblematičniju objavu vezano za Faktograf, Gordan Lauc objavljuje **21. siječnja 2022. godine**. Objava je popraćena s 4 fotografije glavnog urednika Faktografa te u njoj navodi:

Ako naletite na njega kad jednom skupi hrabrost izaći u javnost, kažite mu u lice sve što mislite o njegovoj ulozi u promociji zla u ovoj pandemiji. Nemojte koristiti fizičku silu. Time biste i vi prešli na mračnu stranu, a to ne želite. On je sam sebi dovoljna kazna. Samo mu kažite da ste ga prepoznali i da znate da je bio jedan od agresivnih gušitelja istine i promicatelj zla. Ako radite u ugostiteljstvu, možda mu možete reći i da takvi kao on nisu poželjni kod vas.

Status je imao više od 3.300 reakcija emotikonima, 610 komentara i čak 192 dijeljenja na Facebooku, a prenijeli su ga i pojedini rubni mediji poput portala **Paraf.hr**.

Facebook search bar and navigation icons.

Gordan Lauc ✓
January 21, 2022 · 🌐

Više puta sam si obećao da ću se suzdržati od osobnih komentara, no neke stvari i osobe ipak treba istaknuti.

Petar Vidov, glavni urednik [Faktograf.hr](https://faktograf.hr) (na slici u četiri verzije - prigrvorili su mi da namjerno biram ružne slike pa sam sada uzeo prve četiri s Googlea) je jedna od rijetkih osoba koje ću doista zapamtiti i nakon ove pandemije. Najnovijim autorskim uratkom (poveznica dolje) je četiri moje objave i/ili komentara označio lažnim vijestima. Tragično je što je takva osoba na poziciji da može samostalno odlučivati što je istina, a što nije, no nažalost iz nekog nejasnog razloga on ima tu moć...

Gospodin Vidov je veliki obožavatelj mog lika i djela. Redovito čita ne samo objave, već i komentare koje pišem ispod tuđih objava. Mislim da je ovo peti uradak o mojim izjavama koje je dotični osobno potpisao.

Dao sam si truda i pročitao njegovu pisariju. Nije lako, no pokušajte izdržati. Jedino što sam iz toga zaključio je da čovjek krši temeljna načela međunarodne udruge Factcheckera i zbog vlastite agende ugrožava prihode svih zaposlenika. Zbog cenzure koju kao glavni urednik pokušava provesti, njegova direktorica bi kao odgovorna osoba mogla završiti i u zatvoru...

Ako naletite na njega kad jednom skupi hrabrost izaći u javnost, kažite mu u lice sve što mislite o njegovoj ulozi u promociji zla u ovoj pandemiji. Nemojte koristiti fizičku silu. Time biste i vi prešli na mračnu stranu, a to ne želite. On je sam sebi dovoljna kazna. Samo mu kažite da ste ga prepoznali i da znate da je bio jedan od agresivnih gušitelja istine i promicatelj zla. Ako radite u ugostiteljstvu, možda mu možete reći i da takvi kao on nisu poželjni kod vas.

<https://faktograf.hr/.../ne-europska-komisija-ne.../>

👍😂 3.3K 610 💬 192 ➦

👍 Like 💬 Comment ➦ Share

Nakon ove objave, 3. lipnja 2022. godine primjerice piše i sljedeće, komentirajući informaciju o mentalnom zdravlju mladih u Hrvatskoj:

Kod nas je samo porast broja samoubojstava odnio više dječjih života od samog virusa...

Ti životi su na duši onih koji su zagovarali "mjere", a cenzurirali nas koji smo upozoravali na štetne posljedice mjera. Faktograf je tu pri samom vrhu...

Gordan Lauc ✓
June 3, 2022 · 🌐

Kod nas je samo porast broja samoubojstava odnio više dječjih života od samog virusa...
Ti životi su na duši onih koji su zagovarali "mjere", a cenzurirali nas koji smo upozoravali na štetne posljedice mjera. Faktograf je tu pri samom vrhu...

 This content isn't available right now
When this happens, it's usually because the owner only shared it with a small group of people, changed who can see it or it's been deleted.

👍😂 973 24 comments 43 shares

👍 Like 💬 Comment ➦ Share

Njegov **osobni profil na Facebooku** prati nešto više od 46.000 ljudi. Kao i u slučaju Nenada Bakića, Facebook objave Gordana Lauca predstavljaju podlogu za brojne tekstove objavljene na rubnim portalima čime se njihov doseg širi.

U 2023. godini Nenad Bakić i Gordan Lauc i nadalje provode kampanje uznemiravanja znanstvenika, stručnjaka i liječnika koji su zagovarali tzv. oštiji pristup upravljanja pandemijom. Uzemiravanje je kulminiralo pokretanjem web stranice **pandemija.hr** kojom se putem *printsreenova* naslova u medijima ili komentara na društvenim mrežama, potpuno izvučenima iz konteksta, stvara *de facto* potjernica za znanstvenicima i liječnicima koji su zagovarali uvođenje mjera i cijepjenje te **Facebook statusom Gordana Lauca u kojem je sve one koji su zagovarali mjere i cijepjenje implicitno usporedio s osobama koje su upravljale nacističkim logorima Auschwitz-Birkenau**, a što se nadovezalo na kontinuirano višemjesečno *ad hominem* vrijeđanje niza znanstvenika od strane Nenada Bakića putem vlastitoga Facebook profila. Na to su u siječnju 2023. godine reagirale Hrvatska udruga bolničkih liječnika (HUBOL) **javnim priopćenjem**, dok je Hrvatska liječnička komora (HLK) podnijela **kaznenu prijavu protiv Gordana Lauca i Nenada Bakića**.

Mediji

Većina medija koja je provodila dezinformacijske kampanje protiv Faktografa su *online* mediji. Prema internom praćenju objava o Faktografu, kao i pregleda medija, medij koji se ističe brojem objava o radu Faktografa je portal Narod.hr (<https://narod.hr/>) izdavača Udruge "U ime obitelji". Od početka 2020. godine pod tagom Faktograf objavili su više od 80 tekstova, pri čemu se u značajnom broju tekstova već u samom naslovu Faktograf bez utemeljenja optužuje za cenzuru te za političku i ideološku pristranost.

Članci portala Narod.hr višekratno su bili predmetom Faktografove provjere točnosti te je jednako tako višekratno utvrđeno da šire dezinformacije ili informacije kojima nedostaje

kontekst. **Izdavač portala Narod.hr je udruga "U ime obitelji", čija je čelnica Željka Markić,** konzervativna aktivistkinja koja u javnosti postala poznata kao organizatorica referenduma o braku kojim se u Ustav RH unijela odredba da je brak isključivo zajednica muškarca i žene, sudionica i podržavateljica manifestacija koje se protive pravu na pobačaj kao što je "Hod za život", a okušala se i kao kandidatkinja na izborima za Hrvatski sabor 2015. godine u okviru političke stranke **"Projekt domovina" na čijim web stranicama se navodi** da je stranka nastala kao *politički projekt udruge "U ime obitelji" koja je svojim djelovanjem u civilnom društvu prepoznala potrebu za političkom platformom koja će podupirateljima i simpatizerima Udruge osigurati da dobiju svoje autentične predstavnike u tijelima državne, regionalne i lokalne uprave.*

Uz Narod.hr, prema broju objava koje imaju karakteristike napada ističe se Epoha - portal za kulturu komuniciranja (<https://epoha.com.hr>) izdavača Epoha, obrt za usluge, vl. Branko Pagon Pekica.

Epoha primjerice na sljedeći način širi dezinformacije o Faktografu: *Oni čine ono za što su plaćeni, čine ljudima zlo, otvoreno ih sprječavajući u njihovom normalnom poslovanju, dok njima novac doslovno pada s neba. Samo ljudi koji su na svojoj koži osjetili svu njihovu opakost znaju što to oni sve čine i koje sve ovlasti imaju. Dakle, malo je reći da je to nevjerojatno. Njihovo provaljivanje u Facebook profile ljudi spada u područje cyber kriminala, a to redovito čine s raznih adresa, kako bi tim ljudima Facebook potom zaključao račune, a nakon svakog otključavanja onemogućen si u bilo čemu na Facebooku. Zamagljuju objave, zamračuju stranice, zamračuju vidljivost grupa, onemogućavaju vidljivost podijeljenih sadržaja, sprječavaju ljude u korištenju raznih opcija na Facebooku, i tako bliže, i tako dalje. O onim njihovim smiješnim naljepnicama da i ne govorimo. Te naljepnice su danas ljudima najbolji putokaz ka istini, kako su mnogi napisali u svojim komentarima. Marljivo se trude ugasiti svaki slobodan glas koji nije zarobljenik sustava, što u prijevodu znači da nije u skladu s mainstreamom.*

Narativ koji promovira Epoha jest da je Faktograf nevjerodostojan medij, u službi financijskih moćnika koji mu daju veliku količinu novaca te da je **cenzor koji u svojem radu čak posebno targetira portal Epoha** pri čemu se potpuno netočno opisuje rad Faktografa u okviru Metinog Third Party Fact-checking programa i navode se ovlasti koje Faktograf nema, a što je pak transparentno objavljeno i lako provjerljivo na stranici Faktografa, kao i na stranici Metinog Third Party Fact-checking programa.

Epoha je višestruko bila predmetom provjere činjenične točnosti informacija koje objavljuje te je utvrđivano da objavljuje dezinformacije.

Među online medijima koji su tijekom pandemijskom perioda objavljivali tekstove u kojima slijede gore spomenute narative dezinformacijske kampanje, ali s nešto manjom učestalošću (do 20-ak tekstova u prethodne dvije godine) nalaze se Paraf (<https://www.paraf.hr>) kojega izdaje Neprofitna udruga ABC WEB, Priznajem.hr (<https://priznajem.hr/>) čiji je izdavač

Udruga Priznajem, Liberal.hr (<https://www.liberal.hr/>) izdavača Udruge za promicanje osobnih i ekonomskih sloboda "Liberal.hr". Nešto više tekstova objavljuje Teleskop.hr (<https://teleskop.hr/>) izdavača Teleskop media – Udruga za zaštitu slobode govora i mišljenja, no radi se u pravilu o gotovo identičnim tekstovima kao što ih objavljuju i drugi spomenuti mediji te su vrlo često u prvom planu opravo objave Nenada Bakića i Gordana Lauca, a ne originalni novinarski rad.

Narativ ovih medija je gotovo uvijek isti, Faktograf je prema tom narativu cenzor koji ograničava slobodu govora uz propitivanja stručnosti novinara/ki i izvora financiranja portala. Zanimljiv je pritom narativ koji se pojavio u jesen 2022. godine kojim se vijest o otpuštanju radnika u Meti pokušalo povezati s Metin Third Party Fact-checking programom, tj. označiti taj program odgovornim za financijske poteškoće kompanije. Tako primjerice portal Paraf.hr u studenom 2022. godine uz vijest objavljuje fotografiju glavnog urednika Faktografa te piše:

CENZORI UNIŠTAVAJU FACEBOOK! Masovni otkazi po prvi puta u 18 godišnjoj povijesti mreže

Nekad najveća društvena mreža ubrzano propada. Zbog cenzure korisnici je masovno napuštaju a njih slijede i oglašivači.

CENZORI UNIŠTAVAJU FACEBOOK! Masovni otkazi po prvi puta u 18 godišnjoj povijesti mreže

Nekad najveća društvena mreža ubrzano propada. Zbog cenzure korisnici je masovno napuštaju a njih slijede i oglašivači.

Piše: PARAF

Samodeklarirani mediji koji nisu upisani u Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija sukladno Zakonu o elektroničkim medijima¹¹ i Zakonu o medijima¹²

Među web stranicama koje se prezentiraju kao mediji, ali nisu upisani u Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija sukladno Zakonu o elektroničkim medijima i Zakonu o medijima ističe se Crodex.net (<https://crodex.net>).

Tijekom pandemijskog razdoblja Crodex.net objavio je više od 60 tekstova o Faktografu često prenoseći stavove o Faktografu koje na svojem Facebook profilu iznosi Nenad Bakić, a kroz nekoliko tekstova i Gordan Lauc. Tekstove često ilustriraju fotografijom glavnog urednika Faktografa. U pravilu optužuju Faktograf za cenzuru i ideološku pristranost (primjerice da Faktograf podržava političku stranku Možemo! ili da nikada ne provjerava točnost iznesenih informacija određenih znanstvenika) te propituju stručnost novinara/ki. Jedan od primjera na koji način kreiraju **narativ vezan uz Faktograf**:

Faktograf je propagandna mašinerija globalističke ljevice koja tim putem nastoji nametnuti dogmatsko jednoulje, i uništiti ono malo slobode što je u suvremenom svijetu još preostalo. Pojavom Faktografa smo još jedan korak bliže ka uvođenju Ministarstva Istine iz Orwellove 1984. Ovaj narativ ponavlja se kroz različite članke. Portal ima nešto više od 4,700 pratitelja na Facebooku.

U veljači 2023. godine Crodex.net objavljuje "**Javni apel saborskim zastupnicima zbog Faktografa i njegovog protustavnog djelovanja**" kojim poziva državne institucije da se *pozabave radom ali i financiranjem Faktografa te ispituju za čije interese i lobije Faktograf radi*. U apelu iznose uobičajene dezinformacijske narative o cenzuri i ideološkoj pristranosti Faktografa navodeći da:

¹¹ Zakon o elektroničkim medijima, Članak 94., stavak 4. Fizička i pravna osoba mora podnijeti prijavu za upis u Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija koji vodi Agencija i stavak 6. U Upisnik pružatelja elektroničkih publikacija upisuju se one elektroničke publikacije koje ispunjavaju uvjete propisane zakonom kojim se uređuje područje medija te uvjete koje propiše Vijeće pravilnikom.

¹² Zakon o medijima, 3. Informacije o nakladniku i mediju od interesa za javnost

Članak 13., stavak 1. Javnost ima pravo na informacije o poslovanju nakladnika.

Članak 14., stavak 2. Nakladnik je obavezan putem medija najmanje jednom u svakoj kalendarskoj godini obavijestiti javnost o vlasničkoj strukturi, poslovnim rezultatima, prosječnoj nakladi, odnosno prosječnoj slušanosti ili gledanosti.

Članak 15., stavak 1 Nakladnik je dužan na vidnom mjestu svakoga pojedinog nositelja programskog sadržaja (npr. primjerak tiska, televizijska emisija) osigurati objavu sljedećih podataka:

- tvrtku i sjedište, odnosno ime i prezime i prebivalište nakladnika,
- ime i prezime glavnog urednika, odnosno odgovornih urednika, te imena i prezimena urednika pojedinih programskih grupa, u skladu s unutarnjom organizacijom uredništva,
- ime i prezime, odnosno tvrtku i sjedište tiskare i datum tiska ili pretiska, te broj tiskanih primjeraka, kada se radi o tiskovnom mediju,
- nadnevak produkcije (mjesec i godina) kad se radi o radijskom i televizijskom programu.

i stavak 2 Obveza iz stavka 1. ovoga članka odnosi se i na nakladnike elektroničkih medija tako da se podaci objavljuju na početku i na kraju radijskih i televizijskih programa, odnosno od ponoći do jedan sat ukoliko se program objavljuje neprekidno, te na odgovarajući način kod urednički oblikovanih elektroničkih publikacija.

Dakle, od sada i ubuduće, ne zastupate li oštromjerske stavove, sumnjate u učinkovitost cjepiva, ne budete li išli u Srb na proslavu "antifašističkog ustanka", ne priznajte li kako su LGBTIQ osobe najzdraviji dio društva, ne zagovarate li pobačaj, sumnjate u utjecaj čovjeka na globalno zagrijavanje, ne savijete li šiju pred "progresivističkim" normama i nepisanim pravilima i ne klanjate li se uvriježenim komunističkim i velikosrpskim mitovima, bit ćete izopćeni Facebooka-a.

Izbor uredništva

Javni apel saborskim zastupnicima zbog Faktografa i njegovog protustavnog djelovanja

20/02/2023

0

249

2 minutes read

Upućujemo javni apel saborskim zastupnicima u Republici Hrvatskoj za zaštitu sloboda neovisnih medija. Apel je posljedica cenzure koju sustavno izvršava takozvani portal za provjeru činjenica, Faktograf.hr.

"Poštovani zastupnici, vi koji poštujete Ustav i zakone naše zemlje, i dio ste zakonodavne vlasti u Hrvatskoj,

Želimo vam skrenuti pažnju na užas koji se događa oko cenzure medija u RH i nasilja koje nad nama provodi [Petar Vidov](#) i Ana Brakus, preko udruge Faktograf.

NAJČITANJE

EKSKLUZIVNO! Zviždačica s Rebra objavila istinu o cjepivu
07/11/2021

Raskrinkavanje: Tko je Zoran Šprajc ex Jovanović?
28/08/2021

Australija u ratu: Dramatični vapaji i suze iz te zemlje pozivaju na borbu za slobodu (Video)
04/11/2021

Cijepljeni šestogodišnji dječak preminuo nakon srčanog udara
25/01/2022

Učitaj više

vida Besplatna dostava

Trpezna Gabionska Grodica Od Pocičanog Celika 150...
75,65 €
Kupi sada

Faktograf je u više navrata ustvrdio da Crodex.net objavljuje netočne informacije, a o čemu izvještava i sam portal prozivajući pritom potpuno neopravdano Faktograf za cenzuru.

U ovoj kategoriji detektiramo i tri portala koja su u pandemijskom periodu objavili do dvadesetak članaka o Faktografu, svaki s narativom da Faktograf provodi cenzuru te da je njegov rad dirigan interesima globalnih moćnika. Niti na jednom od tih portala nije objavljen impressum i nije ih moguće pronaći u Upisniku elektroničkih publikacija kojega vodi AEM i koji je **objavljen na njihovim stranicama**. Radi se o portalima HOP, nezavisni news portal, (<https://www.hop.com.hr>), Provjeri.hr (<https://provjeri.hr>) i Croativ online (<https://croativ.net>). Od navedenih portal Croative online ima najveći broj pratitelja na Facebooku, njih više od 52 tisuće, dok portal Provjeri.hr ima oko 17 tisuća pratitelja.

Ostali akteri u medijskom prostoru

Kao zaseban slučaj u odnosu na prethodno spomenute medije i samodeklarirane medije možemo istaknuti portal **Logično.com**. Portal Logično.com u vlasništvu je poduzeća Trieko d.o.o. iz Brčko distrikta u Bosni i Hercegovini te **navodi** da je okrenut publici iz zemalja bivše Jugoslavije. Sadržaj koji se objavljuje na stranicama portala Logično.com pokazuje da su primarno fokusirani na čitatelje iz Hrvatske. Na stranici portala nije naveden impressum. Faktograf.hr je u više navrata utvrdio da portal objavljuje dezinformacije te širi teorije zavjere. Analiza sadržaja portala ukazuje na to da je prije izbijanja pandemije COVID-19, značajan broj objava na stranici Logično.com na određen način promovirao interese ruske države, dok nakon izbijanja pandemije COVID-19, portal Logično.com postaje jedno od središnjih mjesta okupljanja dogmatskih protivnika cijepljenja (tzv. antivaksera).

Tijekom pandemije COVID-19 portal je objavio gotovo 100 članaka u kojima spominje Faktograf.hr slijedeći narative o navodnoj cenzuri i zataškavanju "istine" te umreženosti Faktografa s tzv. globalnim moćnicima koji ga navodno izdašno financiraju, a Faktograf zauzvrat provodi njihove ideje. Neki od primjera takvog narativa su:

Zar stvarno gospodo novinari (jeste li Vi uopće novinari?) Faktografa. Neshvatljivo je i bezobrazno čitatelje dovoditi u zabludu. Da biste nešto osporili, morate podastrijeti argumente ali ne one iz „vaših izvora“ budući jednako kao i Vi lupetaju u službi globalističko političkih igrokaza i novog svjetskog poretka. Tamo gdje je novac svrdlo, nema niti činjenica a bogami niti istine iako su značenja ista. Dobili ste domaću zadaću i to dobro plaćenu. Znači, treba imati želudac prostituirati se za elitu a protiv države i naroda¹³.

***Faktograf.hr** je klasična cenzura čiju temeljnu organizaciju financiraju multimilijarder koji nastoje provesti svoje privatne interese, a isti im omogućava da lakše obmanjuju javnost i ostvaruju određeni globalni konstrukt.*

Nažalost, medijske manipulacije tekstovima nemaju granice, ali imaju svrhu¹⁴.

Portal u objavljenim tekstovima naziva Faktograf "**zločinačkom organizacijom**", "**kriminalnom mrvičarskom udrugom**", "**izdajnicima i slugama diktatorskog režima**", a u pojedinim člancima koristi i izraz **Fuctograf**.

Logično.com ima više od 70 tisuća pratitelja na Facebooku.

¹³ Cijeli tekst je dostupan [ovdje](#).

¹⁴ Cijeli tekst je dostupan [ovdje](#).

LOGIČNO VIJESTI POLITIKA POSAO I NOVAC HRANA I ZDRAVLJE ŽIVOTNI STIL

Faktograf, izdajnici i sluge diktatorskog režima

Silva Čikos
11 posts
© 10.11.20

Locirati, identificirati, uhititi, transferirati, koga? Pa njih, Faktograf!

POVEZANE VIJESTI

- Ekskluzivno – Prema Faktografu, portal Logično više nije "rubni portal", a evo i zašto...
prije 2 mjeseca 194
- Američki FBI se popišao po Indexu i Faktografu
prije 3 mjeseca 105
- Prof. Pavličić dobio nepravomoćnu presudu protiv 24sata: Moraju mu platiti 30.000 kuna
prije 6 mjeseci 48
- Panika u redakciji Faktografa – U Hrvatsku stigle majmunske boginje
prije 11 mjeseci 52
- Upit Faktografu: "Ima li kod vas majmunskih boginja?"
prije 1 godina 116
- EU zahtjeva od Hrvatske izgradnju vlastite mreže 'factohekera'!
prije 1 godina 104
- Manipulatori iz Faktografa postaju očajni – pogledajte kakvim metodama se služe
prije 1 godina 154
- Nekakava Ana Tuškan žali što zdravstvene potvrde nisu uvedene kafidima, umjesto da se bori protiv njih.
prije 2 godina 44
- Kolakušić priprema kaznenu prijavu protiv Faktografa, Gonga i Facebooka – Cenzori uplašeni i u šoku.
prije 2 godina 206
- Ako nije cenzura onda je Fact Checking – Fuck off Faktograf, Soroseve kritice
prije 2 godina 81
- CENZURA PREKO ORWELLOVSKIH 'KONTROLORA ISTINE' – Od Faktografa.hr, Raskrinkavanje.ba do

Društvene mreže

Vežano za napade na Faktograf, najčešće se radi o osobnim Facebook profilima navedenih osoba. Nenadu Bakiću i Gordanu Laucu to je u pravilu primarni oblik komunikacije prema javnosti te njihove objave služe spomenutim medijima za kreiranje medijskog sadržaja. Kao što je već navedeno Facebook intenzivno koristi i Marin Miletić putem osobne stranice, dok se stavovi Mislava Kolakušića objavljuju na stranici [Građani za Mislava Kolakušića](#) koja ima više od 190 tisuća pratitelja.

Spomenuti mediji također koriste Facebook, no primjećuje se i značajno korištenje aplikacije Telegram. Primjerice portal Epoha kontinuirano poziva svoje čitatelja da prate njihov Telegram kanal jer kako kažu:

Zapratite portal Epoha na Telegramu i predahnite od jednonumlja koje vam serviraju kontrolirani mainstream mediji. Zapratite portal Epoha na Telegramu i predahnite od jednonumlja koje vam serviraju kontrolirani mainstream mediji. Epoha ne priznaje jednonumlje i cenzuru. Svatko ima pravo misliti svojom glavom i doživjeti svijet na svoj način. Imamo pravo na dostupnost informacija o svijetu u kojem živimo. Imamo pravo na istinu. Pridružite nam se u našoj borbi za bolji i pravedniji svijet!

Epoha

portal za kulturu komuniciranja

Zapratite portal Epoha na Telegramu i predahnite od jednoumlja koje vam serviraju kontrolirani mainstream mediji. Zapratite portal Epoha na Telegramu i predahnite od jednoumlja koje vam serviraju kontrolirani mainstream mediji. Epoha ne priznaje jednoumlje i cenzuru. Svatko ima pravo misliti svojom glavom i doživjeti svijet na svoj način. Imamo pravo na dostupnost informacija o svijetu u kojem živimo. Imamo pravo na istinu. Pridružite nam se u našoj borbi za bolji i pravedniji svijet!

<https://t.me/epohaportal>
t.me/epohaportal/3398 153.8K edited Nov 11, 2022 at 22:18

Na ovom tragu su i neke objave Marina Miletića, koji **u jednoj navodi**:

Ljudi, instalirajte si Telegram BESPLATNU aplikaciju! I dođite mi na moj kanal. Tu jedino sada nema nikakve cenzure i mogu vam normalno prenositi istinu!

<https://t.me/+UFPhane2uqtINDk0>

FEJK NEWS NOVINARI ne kuže: istina će pobijediti, vi ne možete zato dobiti ovu bitku ma što god činili 🍷 Molim vas, pogledajte ovaj moj...

Miletić Marin
February 5 · 🌐

Follow

Overview Comments

pogrešno, nego nešto što oni mogu prikazati pogrešnim. Fejkeri jedni. Fejk news teški.

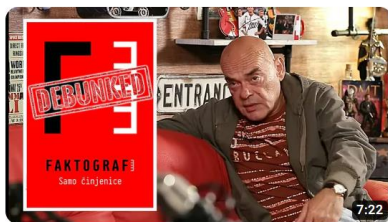
Dakle, nije predugo. Pogledajte molim vas ovaj moj govor u Hrvatskom saboru. A onda pročitajte tekst žutila <https://www.24sata.hr/.../drele-i-miletic-man-in-black...>

I dobro zapamtite da sve što pročitate kod takvih fejk novina i portala je gotovo sigurno - obmana. Površni ljudi koji za par stotina eura lažu, kleveću i iskrivljuju istinu. Nažalost, veliki postotak je baš takvih.

Ljudi, instalirajte si Telegram BESPLATNU aplikaciju! I dođite mi na moj kanal. Tu jedino sada nema nikakve cenzure i mogu vam normalno prenositi istinu!

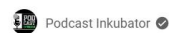
<https://t.me/+UFPhane2uqtINDk0>
See less

Mislav Kolakušić i Marin Miletić aktivni su i na Youtubeu, a od ostalih kanala na Youtubeu možemo istaknuti **Podcast Inkubator** koji ima više od 250 tisuća pretplatnika te se u nekoliko navrata bavio i Faktografom kroz razgovore sa svojim gostima imputirajući već uobičajene narative o cenzuri koju Faktograf provodi na društvenim mrežama. Primjerice dva objavljena videa imaju naslove: **Robert Valdec raskrinkava Faktograf** i **Marija Selak Raspudić - "Ovo je prava istina o Možemo i Faktografu"**. U prvom videu voditelj emisije izjavljuje da Faktograf "laže kao pas" i da su "eksperti za istinu", dok u drugom videu imputira ideološku i političku pristranost Faktografa. U emisiji **Podcast Inkubator #865 - Ratko i Mirjana Hrga** voditelj svojoj gošći objašnjava da je Faktograf "cenzorski medij koji blokira ako nešto nije u skladu s njihovom istinom onda ograniči doseg ili blokira račun".

Robert Valdec raskrinkava Faktograf

8.8K views • 2 years ago

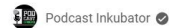

Postanite naš patron i podržite Podcast Inkubator! PATREON: <https://www.patreon.com/podcastinkubator> PODCASTERI: Marko ...

Marija Selak Raspudić - "Ovo je prava istina o Možemo i Faktografu"

6.5K views • 1 year ago

Postanite naš patron i podržite Podcast Inkubator! PATREON: <https://www.patreon.com/podcastinkubator> PODCASTERI: Marko ...

Prikaz dezinformacijskih narativa i elemenata napada na Faktograf.hr

Kao što smo vidjeli iz prethodnog dijela, napadi na Faktograf odvijaju se kroz nekoliko temeljnih narativa koji imaju za cilj narušiti povjerenje čitatelja u članke koje Faktograf objavljuje te narušiti razlikovanje između točnih informacija i dezinformacija:

- Faktograf provodi cenzuru i ograničava slobodu govora čime čini nemjerljivu štetu društvu i demokraciji te za to treba biti kazneno gonjen. Sastavni dio ovoga su i dezinformacije o prirodi Metinog Third Party Fact-Checking programa te onome što Faktograf u okviru njega radi.
- Faktograf je financiran od strane globalnih moćnika (Gates, Soros i slični) te djeluje u njihovom interesu i osigurava širenje njihove moći. Dodatno se imputira da je Faktograf "koronaprofitier" odnosno da je zarađivao zahvaljujući pandemiji.
- Faktograf je ideološki i politički pristran te zastupa ekstremno lijeve političke ideje.
- Faktograf ciljano provjerava točnost informacija samo u slučajevima kada se iste ne uklapaju u određenu agendu koju provodi te ignorira sve druge, navodno netočne informacije sebi bliskih znanstvenika, stručnjaka, političkih stranaka i medija.
- Faktograf nije stručan za provjeru činjenične točnosti informacija u javnom prostoru.

Ono što je vrlo važno naglasiti jest činjenica da Faktograf djeluje u potpunosti transparentno te je usklađen s kodeksima standarda za provjeravanje činjenične točnosti *International Fact Checking Network* (IFCN), međunarodne mreže organizacija posvećenih fact-checking, kao i *European Fact Checking Standards Network* (EFCSN), novoosnovane europske mreže fact-checking organizacija. Sve informacije o radu Faktografa u okviru Metinog Third Party Fact Checking programa **dostupne su javno na portalu**, kao i svi financijski izvještaji zajedno s popisom donatora. Faktograf.hr ima vlastiti Etički kodeks i razrađenu metodologiju rada koja strogo zabranjuje bilo kakvu političku i drugu pristranost te sve to mora redovito dokazivati kako bi zadržao status verificiranog potpisnika IFCN-ovog Kodeksa načela, koji ima od 2017. godine. Dakle bez obzira na sve činjenice i javno dostupne informacije, kao i odbačene kaznene prijave, pojedini društveni i politički akteri kontinuirano šire dezinformacije te je očito da to čine s namjerom nanošenja štete Faktografu.

Od pogrdnih naziva prilikom napada na Faktograf upotrebljavaju se nazivi kao što su Ministarstvo istine kao asocijacija na roman Georgea Orwella "1984" odnosno njegova parafraza Ministarstvo obmane te ga se naprosto naziva cenzorom.

Metode zastrašivanja koje akteri koriste su **prijetnje kaznenim prijavama koje bi mogle završiti zatvorskim kaznama** (čak i nakon što je državno odvjetništvo utvrdilo da za to nema osnove) te manje ili više otvoreni pozivi na uznemiravanje pa čak i nasilje.

HRVATSKA

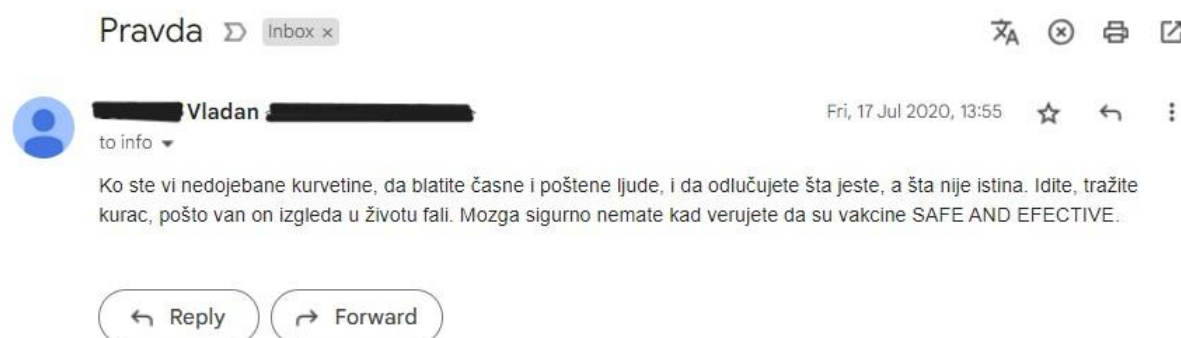
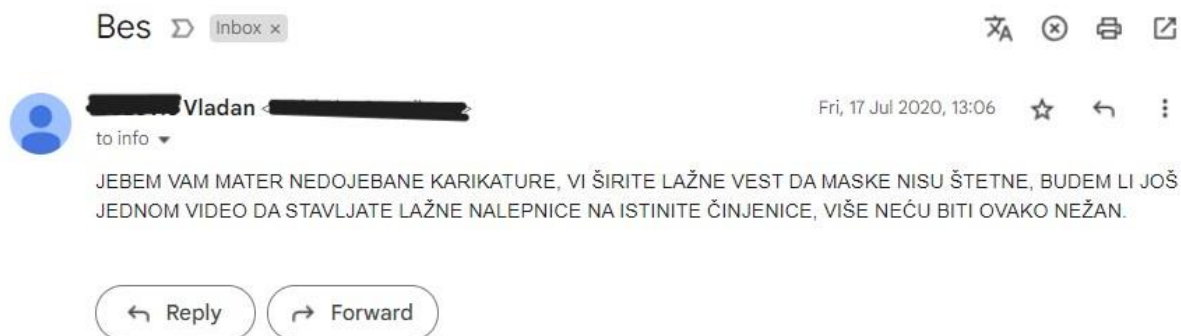
KOLAKUŠIĆ POKAZAO PUT! Sprema se masovna tužba protiv cenzora Faktografa, prijeti im zatvor

By PARAF 01/11/2021

Vrlo česta meta medijskih članaka i objava na društvenim mrežama je glavni urednik Faktografa Petar Vidov te periodično i zamjenica glavnog urednika Sanja Despot, a uz njih metom napada u pojedinim slučajevima budu i novinarkе Faktografa, no puno rjeđe imaju glavnu ulogu u primjerice opremi teksta ili objave na društvenim mrežama, barem kada promatramo aktere opisane u ovoj studiji slučaja. Kreiranje navedenih narativa pretvara se u pogonsko gorivo za uvrede, govor mržnje i prijetnje građana koje se zatim nerijetko prelijevaju i na privatne profile novinarki i novinara od strane tih građana. Svi tekstovi kojima se provjerava točnost informacija potpisani su konkretnim imenom i prezimenom novinara/ke te je građanima relativno jednostavno obraćati se direktno novinarima i novinarkama ili dijeliti njihove javno dostupne podatke i fotografije uz uvrede i govor mržnje. Kako u Faktografu uglavnom rade novinarkе, brojne uvrede i napadi imaju i rodnu dimenziju.

U svom tekstu **Novinarke u javnom prostoru** izvršna urednica Faktografa Ivana Živković, opisala je ovu situaciju i činjenicu da se novinarkе napada – jer su žene. U istom tekstu Ivana Živković donosi neke od primjera, izabranih među stotinama, uvreda i prijetnji upućenih Faktografovим novinarkama tijekom 2020. godine.

JEBEM VAM MATER NEDOJEBANE KARIKATURE, VI ŠIRITE LAŽNE VEST DA MASKE NISU ŠTETNE, BUDEM LI JOŠ JEDNOM VIDEO DA STAVLJATE LAŽNE NALEPNICE NA ISTINITE ČINJENICE, VIŠE NEĆU BITI OVAKO NEŽAN, poručio nam je jedan čitatelj u mailu naslovljenom "Bes", nakon kojeg su uslijedila još tri, naslovljena "Srdžba" – u kojem je novinarki Faktografa poručio *nedojebana jadrnice, možeš da popušiš kurac Robertu Youngu,* zatim "Gnev" – u kojem je dvjema novinarkama Faktografa poručio *dve rugobe i moralne nakaze i vakcinaška govna, možete da poljubite u dupe Jadranku Vrhovec,* a za kraj je u mailu naslovljenom "Pravda" poručio *Ko ste vi nedojebane kurvetine, da blatite časne i poštene ljude, i da odlučujete šta jeste, a šta nije istina. Idite, tražite kurac, pošto van on izgleda u životu fali. Mozga sigurno nemate kad verujete da su vaccine SAFE AND EFFECTIVE.*

Nakon što je na Faktografu objavljen tekst "**Antivaxerska prevarantica Jadranka Vrhovec na Facebooku promovira lažne lijekove i zarađuje milijune**", u kojem smo razotkrili lažne tvrdnje da su njeni proizvodi rješenje za brojne zdravstvene tegobe, uključujući i one uzrokovane koronavirusom, Vrhovec se na svom profilu na Facebooku (arhivirano **ovdje**) "obračunala" s autoricama spomenutog teksta, a podnijela je i tužbu za naknadu štete¹⁵.

Vrhovec tako piše da se *one osobno i nemaju za koga boriti budući da su pripadnice gay populacije i ako se ne varam, nemaju djece, a žena joj ne može napraviti dijete kao što ne može niti ona drugoj ženi. Za ostalu tuđu djecu ih nije briga i smatraju da ne treba upozoravati na opasnosti od cjepiva, te me nazivaju otrcanim priprostim riječnikom 'antivakserica'. Dodala je i da im od srca želi promjenu spolne orijentacije gdje će ipak imati svoje dijete, te da osjete sve čari koktela cjepiva koje promoviraju.*

Početak kolovoza čitatelj Stipe piše: *Dragi Jugofasisti, ja sam odgajan konservativno Hrvatski u dijaspori pa nisam nikada imao priliku jebavati Srbkinje ili Jugoslovenke zato vam pisem da mi pomognete. Znam da ste vi u vezi toga puno iskusniji. Ja volim jebavati u usta i u dupe. Da li imate u redakciji nege Jugoslovenke koje bi mogao da jebem. Hvala na pomoci! Za picketine spreman, poručio je te u slijedećem e-mailu priložio link na Pornhub.*

¹⁵ U trenutku pisanja ove studije slučaja sudski postupak i dalje traje.

Stipe <[redacted]>
to info

Thu, 6 Aug 2020, 00:14

Dragi Jugofasisti,
ja sam odgajan konservativno Hrvatski u dijaspori pa nisam nikada imao priliku jebavati Srbkinje ili Jugoslovenke zato vam pisem da mi pomognete. Znam da ste vi u vezi toga puno iskusniji.
Ja volim jebavati u usta i u dupe.
Da li imate u redakciji nege Jugoslovenke koje bi mogao da jebem.
Hvala na pomoci!
Za picketine spreman

Nakon teksta "**Negativni ioni u tzv. Bosanskim piramidama ne uništavaju koronavirus**", čitatelj Jasmin obratio se sljedećim riječima: *Recite vasa novinarki da odjebe od nasih piramida da mi nebi isli rusiti gospu u medjugorju ,da ju nebi karali,jebem vam mater.*

Tu su i pokušaji grupnog zastrašivanja, koji su bili usmjereni na zamjenicu glavnog urednika Faktografa: *U 19h šaljem poruke ovoj gospođi! Ona je jedna od onih koji brišu naše objave i brišu cijele profile. Danas u 19h tko želi može joj slati poruke*, objavljeno je u grupi 'STOP MIGRANTI!', zajedno s fotografijom Faktografove urednice te dodatnim fotografijama s njenog Facebook profila, piše Ivana Živković.

Zaključak

Ova studija slučaja na primjeru Faktografa jasno prikazuje načine na koje su organizacije i mediji za provjeru činjenica izloženi napadima političkih i drugih aktera. Tehnike, taktike i kanali napada, kao i dezinformacijske kampanje koje je kroz pandemiju iskusio Faktograf, stvarnost su za brojne organizacije diljem Europe kako je pokazalo i istraživanje "Napadi na medije za provjeru činjenica u Europi", koje je Faktograf proveo u suradnji s Tijanom Cvijetićanin.

Fact-checking zajednica svjesna je ove situacije. Godine 2021., najavljujući da formira radnu skupinu za rješavanje uznemiravanja organizacija za provjeru činjenica, IFCN je izvijestio da je tijekom 2020. godine "više od 30 organizacija prijavilo neku vrstu uznemiravanja i/ili prijetnja od strane političkih aktera ili institucija, od izdavača i/ ili od korisnika na platformama čije se objave označuju kao netočne, a u okviru suradnje s platformama, posebno Facebookom". Godinu dana kasnije, novoosnovana Europska mreža (EFCSN) u svoj je Kodeks standarda kao posebnu odredbu uvrstila preporuku da organizacije za provjeru činjenica „uspostave mjere kojima je cilj smanjiti rizik od traume ili uznemiravanja koje je doživjelo osoblje kao rezultat aktivnosti redakcije za provjeru činjenica, uključujući, ali ne ograničavajući se na pružanje obuke kako bi se spriječili i identificirali simptomi“.

Organizacije za provjeru činjenica te njihovi novinari i novinarki često se nalaze na prvoj liniji borbe protiv dezinformacija, a dezinformacije koje u tekstovima razotkrivaju često su praćene govorom mržnje i antidemokratskim i ekstremnim ideologijama. Kako se navodi u zaključku već spomenutog istraživanja, relevantni dionici ne prepoznaju dovoljno izloženost organizacija za provjeru činjenica napadima koji proizlaze upravo iz njihova rada. *Online* platforme dugo su ignorirale probleme povezane s dezinformacijama, a većina ih to još uvijek čini što je otvorilo prostor različitim akterima da monetiziraju dezinformacije, koriste govor mržnje i provode dezinformacijske kampanje. U takvom okruženju organizacije za provjeru činjenica, posebno kada surađuju s vrlo velikim platformama, prepoznate su kao gotovo jedina prepreka za monetizaciju dezinformacija ili njihovu upotrebu za mobiliziranje podrške za političke ciljeve. To ih izlaže posebno teškim napadima koji imaju za cilj obeshrabriti ih i zastrašiti te dugoročno narušiti povjerenje i integritet u provjerene i točne informacije.

Nadamo se da će istraživački rad na projektu "Dekodiranje dezinformacijskih obrazaca europskih populista" doprinjeti osvještavanju jačine problema napada na novinare u organizacijama za provjeru činjenica, kako kod donositelja odluka tako i kod odgovornih osoba u vrlo velikim platformama s obzirom na to da je partnerstvo i suradnja s platformama na suzbijanju dezinformacija jedan od ključnih okidača napada. Uznemiravanje i napade na organizacije i osobe koje rade na provjeravanju činjenica treba prepoznati kao sistemski problem, uz punu svijest o tome da je namjera napada diskreditiranje kako pojedinačnih medija za provjeru činjenica, tako i ukupnih društvenih napora protiv dezinformacija. U tom smislu samo istraživanje donosi niz preporuka za postupanje različitih dionika kako bi se napadima na organizacije i medije za provjeru činjenica pristupilo sustavno te na taj način

dodatno ojačalo rad na suzbijanju dezinformacija koje zasigurno predstavljaju jednu od temeljnih prijetnji demokraciji i ljudskim pravima.